

مجلد

کتاب

باتو نيسن يقدربوات درفد سيمين ابروفه دغن فاسير
 دان كاقور، ددالان دفاكي برسبي سفاي قوات دان
 تاهن لام برقوله ۲ تاهون
 ((فكر جأئن هالوس دتشكوغ بايك، هر ك برقاتوتن))
 بنديشكنله نيسن سيمين له ايلو دان قوات درفد لاین
 ماجوكنله قراوسهان بغسامو سفاي كمبع دان
 مندافت كيان برسام ۲، والسلام .

دغن حرمة منوشكو فسانن

S حسين

97, MALACCA ST,
PENANG.

Printed at Al-Zainiyah Press, Taiping.

بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ - الحديث

کتاب

کسوفانن هيدوف

بهکين فراغي کانسيان

داوسهاکن اوليه

يعقوب سطفي

چف قرتام ۱۳۴۸ = 1929

اتس نفقه

سيدع ۲ الجمعية الاسلاميه فينغ

تياد دبئركن منچيتا دغن تياد كبران قعارغ

(چف دمطبعة الزينية، تايفينغ .)

احمد لطفی

عسیران یعقوب

فترجمہ

(کتاب کسوفانن ہیدوف)

بُعِثْتُ لِأَتَمِّمَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ - الْحَدِيث

کتاب

کسوفانن هیدوف

بہکین فراغی کمانسیان

فغکل فرتام

داوسہاکن اولیہ

یعقوب لطفی

چف فرتام ۱۳۴۸ = 1929

اتس نفقه

سیدغ ۲ الجمعية الاسلامیة فیئغ

تیاد دبنرکن منجیتا دغن تیاد کیتران فغارغ

(چف دمطبعة الزینیة ، تا یفیغ -)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله واله
واصحابه انصار الله

«فند اهلوان»

توجوان کامي میوسون بو کو این ایله مغمو کاکن
چنتوه ۲ فراغي بایک دهداغن بشا کامي ملایو کران کامي
یقین، فراغي ابتله اساس کملیان، کماجران، ککیان،
کمشهورن دان کچیان یغ سچاتی، سبکیان فباج دافت
کتهوي دغن پات دالم بو کو این کلک.

کامي اوسهاکن ایسیث دری کتاب «اخلاق» (بهاس
اغشکریس) کراغن «صمول سمیلر» یغ دعر بکن اوله «محمد
الصادق حسین» کلوارن «مدرسة المعلمین العلیا» دمصر.
بربوت بشا ۲ دنیا مندهکن بو کو این کفدا بهاسن ماسیغ ۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله وآله
وأصحابه أنصار الله

«فنداهلوان»

توجوان کامي میوسون بو کو این ایله ممشو کاکن
چنتوه ۲ فراغي بابک دهاغن بشا کامي ملايو کران کامي
یقین، فراغي ابتله اساس کملیان، کاجران، ککیان،
کمشورن دان کچیان یغ سجاتی، سبکیان فباج داقت
کتهوي دغن پات دالم بو کو این کلق.

کامي اوسهاکن ایسیث دری کتاب «اخلاق» (بهاس
اغشکریس) کراغن «صمول سمیلر» یغ دعر بکن اوله «محمد
الصادق حسین» کلوارن «مدرسة المعلمین العلیا» دمصر.
بربوت بشا ۲ دنیا مندهکن بو کو این کفدا بهاسن ماسیغ ۲

سفرتي کپا کن بهاس ۲ یغ هیدوف دایروقه دان اسيا .
دري ایت فباچ بوله دوک بکیمان کشتیغن ایسیث بکي
سکلین قندودق عالم دان اینله جوک یغ مشکر قکن تاغن
کامي مندهکش کقد بهاس ملاهو کیت یغ ترچنتا .

بو کو ایت مشدوغ دوا بلس بهکینف علم کسوفان، یأیت:
فراغي کانسیا، کقواتن رومه تشکا، فر کاولن دان ایکوتن،
فکر جان دان فراوسپان، کبرانین، مقاتور نقشو، کوجین
دان کبنارن، طبعه دان کادان، اداب فر کاولن دان فراتوران
یغ ملیا، فر کاولن کارغ، مقارغ، فر کاولن لاکي استري دان
کسوفان دغن فرچوبان .

مک اینله بهکین یغ فر تام یأیت فراغي کانسیا
مدهمدهن بهکین کدوا دان لاین ۲ ایت، دافت جوک
کامي تروسکن سقدر تناک کامي .

سکارغ کامي برهاف، سفای بو کو این دباچ دغن
تلیتی، کران تیف ۲ بهکینش، میسغ مشدوغ مقصد یغ دالم دان

توجوان یغ هالوس ۰۲ استمیوا قول کامي تیاد رنچنا کن دغن
قنجغ دان لیبر، ماله دغن ریغکس دان سیمن سهاج . داتس
سکل کسلاقن دان ککراغن یغ تردافت دالم هارف
دفر بایکي دان دماقکن «فوق کل ذی علم علیم»

والسلام کامي
يعقوب سطفي

فینغ، شریث ستلمنت
صفر ۱۳۴۸ جولي ۱۹۲۹

تياغ فراغي

امت لمهله سئورغ مانسي، اقبيل ايه تيا د کواس
منگيکن هرک ديرين سنديري.

بواه توتور «دينيل» (۱)

فراغي ايتله فراتورن کسوقانن يغ ترکمبر قد ماسيغ ۲
مانسي. لاکي ۲ يغبير فراغي بايک، يآيت لاکي ۲ يغبير جاوه
ديري دري سکل حال يغ مموسوء کن نماش کلق.

بواه توتور «امرسن» (۲)

امة يغ برينگيا بوکنله امة يغ بايق هر تا بنداش، بوکن

(۱) «دينيل» (Daniel) سئورغ توکغ شاعر يغ ساعت
بر اوسها ماماچوکن شعر ۲ داغکريس. هيدف دالم تاهن ۱۵۶۲ —
۱۶۱۹، اتو ساس دغن شکسپير (Shakespeare) دينيل
ترديدق فد «اکسفورد يونيوس سیتی» دان ايافون سئورغ اهل
اداب يغ مشهور سرة سولک بر جاوه ديري دري کوتا.
(۲) امرسن (Emerson) سالا سئورغ فغارغ دان اهل
فيکر کرجان اميریکا شريکه اي دفرا تمکن دکوتا بوستن
(Boston) تاهن ۱۸۰۳ دان وفتن تاهن ۱۸۸۲ امرسن ترديدق

امة يغ ترا تور ... ان بوکن قول امة يغ موليق رومه
تغکاڭ، تتافي امة ... ايت، ايله امة يغ تاجم عقل
بوميقتراش، ترديدق دغن ترتيب سوغن يغ بايک، ليبر
فنداغنن دان بتول بودي فکر تيش.

بواه توتور «مرتن لوثر» (۱)

فدا «هرفورد يونيوس سیتی» يآيت سکوله تشکي يغ فالينچ پسر
دان ماجو دالم کوتا ايت. سهايس فلجارنن اي منجادي کورو
بيراف تاهن دسکوله ترسبوت. کدين امرسن هتبارا کايروفه
منموي فغارغ ۲ يغ مشهور. دسانله اي بر جمفا «کلودج وورد
شورت» (سئورغ اهل شاعر اغکريس) دان «کرليل» (فروفيشور
اغکريس) دان بيراف اورغ يغ لاین ۲. ستله اي کيالي کتانه
ايرن (اميریکا) سلاو اي حاضر دمان ۲ کرفاتن (فرهمفونن)
بغسان منظاميرکن بواه فيکرنن يغبوليه منجادي کيجيکن
کفد مريک. سميل تيا داي اوف مرنچناکن بواه فيکرنن ايت
دغن مغارغ بوکو ۲.

دغن کارغ ۲ غن امرسن ايتله سبين بغسا اميریکا هيدوف
ماجو دغن فراغي بايک سمفي کفد ماس اين.

(۱) «لوثر» (Luthur) سئورغ قوکانا گلام کريستن
دجرمن. اي ساعت بر اوسها مافوسکن بدعة ۲ يغ دماسوء کن

تياغ فراغي

امت لمهله سئورغ مانسي، اڦيل ايه تيا د کوانس
منځيکن هرک ديريئ سنديري.

بواه توتور «دينيل» (۱)

فراغي ايتله فراتورن کسوفانن يغ ترکمبر قد ماسيغ ۲
مانسي. لاکي ۲ يغبير فراغي بايک، يآيت لاکي ۲ يغبير جاوه
ديري دري سکل حال يغ مموسوء کن نماش کلق.

بواه توتور «امرسن» (۲)

امة يغ برهنگيا بوکنله امة يغ بايق هر تا بنداش، بوکن

(۱) «دينيل» (Daniel) سئورغ توکغ شاعر يغ ساعت
براوسها ماماچوکن شعر ۲ داغکريس. هيدف دالم تاهن ۱۵۶۲ —
۱۶۱۹، اتو سئاس دغن شکسبير (Shakespeare) دينيل
ترديدق فد «اکسفورد يونيبر سیتی» دان ايافون سئورغ اهل
اداب يغ مشهور سرة سوك برجاوه ديري دري کوتا.
(۲) امرسن (Emerson) سالا سئورغ فغارغ دان اهل
فيکر کرجان اميريکا شريکه اي دفرا نتمکن دکوتا بوستن
(Boston) تاهن ۱۸۰۳ دان وفتن تاهن ۱۸۸۲ امرسن ترديدق

امة يغ ترا تور فکر جانن دان بوکن قول امة يغ موليق رومه
تغکاڭ، تتاني امة يغ برهنگيا ايت، ايله امة يغ تاجم عقل
بوميقتراش، ترديدق دغن ترتيب سوغن يغ بايک، ليبر
فنداغنن دان بتول بودي فکر تيش.

بواه توتور «مرتن لوثر» (۱)

فدا «هرفورد يونيبر سیتی» يآيت سکوله تغکي يغ فاليع برسر
دان ماجو دالم کوتا ايت. سهايس فليجارنن اي منجادي کورو
بيراف تاهن دسکوله ترسبوت. کدين امرسن مغمبارا کايروغه
منموي فغارغ ۲ يغ مشهور. دسانله اي برجمفا «کلردج وورد
شورت» (سئورغ اهل شاعر اغکريس) دان «کرليل» (فروفيشور
اغکريس) دان بيراف اورغ يغ لاین ۲. ستله اي کبالي کتانه
ايرن (اميريکا) سلالو اي حاضر دمان ۲ کرفاتن (فرهمفونن)
بغسان منظاهيرکن بواه فيکرنن يغبولي منجادي کيجيکن
کفد مريک. سميل تيا داي اوف مرنچناکن بواه فيکرنن ايت
دغن مغارغ بوکو ۲.

دغن کارغ ۲ غن امرسن ايتله سبين بئسا اميريکا هيدوف
ماجو دغن فراغي بايک سمفي کفد ماس اين.

(۱) «لوثر» (Luthur) سئورغ قوکانا گلام کريستن
دجرمن. اي ساعت براوسها مافوسکن بدعة ۲ يغ دماسوء کن

فراغي

فراغي، ايله ايو سكل كقوان، دان ككوسان دموكا
عالم اين. دغن دبله ظاهرش كالکوان كانسيان سچارا يىغ
سمليا ۲ دان هاقوسله كالکوان كبناتغن يىغ سپينا ۲ دان
دري سببش بريذاله مانسي دغن بناتغ. اوله کران دمکين،
اوروسن فراغي ايت، امتله فشنيغ دان قزلو. كهيدوشن
مانسي يىغ سمقرنا دان كمليان ۲ يىغ سجاتي، سموش برکتوغ
قد فراغي ايت.

دغن جالن افاكه مانسي بوله بر فراغي بايك دان ماجو؟
تيف ۲ مانسي يىغ بر كهندق كاجوان، مستيله مغيكوت
ككواسان تاغن سئورغ لاكي ۲ يىغ برجاس، برهالوان
كاجوان، برتوجوان بنر سرة برهاتي اخلاص دان سوچي.

اورغ ۲ «كاتو ليك» كدالم اگام كريستين. اگام فروتيسن يىغ
مشهور سلوره ايروفه سمفي سكارغ، ايله دغن اوسهان لوثر
دان ايتله فرىكاغن ساس هيدوف. هيدوف تاهن ۱۴۸۳-۱۵۴۶

کران کفرچيان کقد لاكي ۲ يىغ سفرت ايت. دان منلادن
قربواتن مريک، اداله بنیه فراغي بايك يىغ مستي هيدوف
سو بور دالم دادا مانسي. ريشکس، ادالاكي ۲ ترسبوت،
برارتي (مبارا) کبيکين دان کاجوان امه، تادالاكي ۲ ايت
برارتي هورو هارا دان ککچوان عالم اين.

قرا مقان مانسي راي دالم قراولن هيدوف.

تيف ۲ بغسا مانسي دالم قراولن هيدوف تا اوپهن دغن
قره مقون سكل اغکوتا تري توبوه سئورغ مانسي. لاكي ۲
يىغ بر قکيرن، درقد مريک، سباكي عقل تري توبوه ايت.
لاكي ۲ يىغ بر فراغي بايك ايله قفا کوان باكي عقل ايت. تري
ايت، ائيل اورغ يىغ بر عقل، مبري فنداغن اتوبواه قکيرن
کقد اورغ ۲ بر فراغي بايك، مک برسدياله مريک مزيمان.
«کمليان دان کيسارن»

کمليان دان کيسارن، جارغ دجهقاي قد تيف ۲
مانسي. کمليان دان کيسارن ايت، ايله سواة کا دان يىغ

ترتتو باكي مريك . تافي تباداله مانسي يغ هيدوف
بر كمليان دان بر كسارن دموك عالم اين ، ملينكن بيراف
اورغ سهاج . افكه كراغن سبيل؟ بو كنكه ماسيغ ۲ مانسي ،
اد بر كواس ممنوهي سكل كوجيبنپ ؟ سدغ ممنوهي
كواجبنپ ايت براري كمليان ، كسارن دان كسوچين
باكي مريك ؟ تيدقه مريك سغكوف منجاديك هيدوف
برجاس كفدلان اورغ سره صفة بنز ، عادل ، كفرچيان
اخلاص دان منوروت فراتورن الله ؟ بو كنكه اين سموپ
فونچا كمليان ، كسارن دان فراغي باكي سكلين مانسي ???
تاء لاي تاء بوكن ، هباله كران ككواسان منچافي
كمليان دان كسارن ايت تله ترليفوت اوله مالس ، ليغه
دان فناكوت .

دالم فركلوان هيدوف ، مقيغه كواجبنپ ايتله فوكوء
كهاجوان تيف ۲ امة ، دغن سبيل ترجافيد ۲ اف ۲ توجوان
دان سمفرناله كفرلوان هيدوف . بلوما مانسي دنما كن مقيغه

كوجيبنپ ، ملاهن افبيل اي تله مغرجا كن بيراف
فكرچان سره منغكوغ بيراف كسوساهن . كران توجوان
مقيغه كواجبنپ ، تباد سوپي درفداپ . اوله ايت مستيله
باكي تيف ۲ مانسي يغ هندق منجانكن كوجيبنپ
بر صفة براتي ، كراس هاي . مك كبرانين دان ككراس
ايتله فوكوء كهاجوان دان كمليان امة

افكه فراغي يغ سملياپ ؟

فراغي بايك اتو بودي فكرتي ايت ، امثله بايق ماچمپ .
بايك فركلوان دان سوك منولوغ اورغ كسوسهن فون
ستفه درفداپ جوڭ . اكنه تافي فراغي يغ سملياپ ايله
بكس اوسها سئورغ يغ ممبري منغه فد مانسي راي ستيف ۲
ماس . بير فون بكس تنكاپ اتو فون بكس بواه فكيرنپ .
فراغي سچارا ايتله يغ تاء كن هافوس ۲ پ سره جادي
كنغ ۲ غن كلق باكي اتق چوچو دبلا كغ هاري دان ايت
جوكله فراغي بايك يغ تاء كن منيمبولكن بنچان اتو

هورو هارا.

ادافون فراغي بایک سلاين ایت، سکلیفون ممباوا
کلیان دان کتفکین جوک، تنافي ترکادش منربتن
بنچان دان کبنسان باکي رامي. سمرت مولوت مانيس،
بيجقسان بایک کاکوان دان لاین ۲. مولوت مانيس، بيجقسان
دان لاین ۲ سبا کيپ، بير فون براتي بایک جوک تنافي اد
کلاپ مندا تمکن بنچان دان ککچوان دانتارا هب الله.
کات «برک»: (۱) فراتورن کمانسيان یغ برأساس کلیان
دان کتفکین اد کلاپ دداتقي کلمان دان کبنسان.

تله مموجي «ابت» (۲) اکرن فراغي کدالنپ

(۱) «برک» (Burke) ایله ساله سئورخ اهل فولیتیک
دان اغکوتا دري سیدغ فیلیهن کر جان اغکریس. اي فون
سئورخ فنولیس یغ جمفول دان اهل فدا تو (خطبة) یغ
بيجقسان. برک ده شهور کن اورغ، ساتو اهل فولیتیک یغ سوك
بکرج دشن فیکرن دان اغکوتا بوات منجالنکن فولیتیکن.
هیدوف تاهون (۱۷۲۹-۱۷۹۷)

(۲) «ابت» (Abbot)، سئورخ فوکا اکام اغکریس

«تومس سکسفیل» (۱) یثمان فوجین ایت بوکنله برکنان
دشن کفنتارنپ «سکسفیل» فري سیاسة اتو شر، هباله
برکنان دشن فراغي یغ سنتیاس دفاکپ دالم فرکاوان
برسام. سمرت کتاپ «ابت»: سودارا «تومس»، تیماد
بکیتو سوك فد کلیان، تنافي اي ساعت کاسیه فد
ایسی زومپ، امت سنتون فد اتق ۲ پ، ممنوهي حق
سودارا ۲ پ، بسر معاف سره موسوه پ، بنراف ۲
فرکتانپ دان سلالو منونیکن کوچیمپ.

لاکي ۲ یغ سمفرنا تفکي دالم فراغي بایک، دافتله
دفرهاتیکن درفد فرکاوانپ دشن مانسي یغ فالیم دکت
کفداپ، درفد تکره فرهپوشنپ دشن مریک دان درفد

دالم فرکراکن اکام، اي دفتدغ سبا کي فمفین یغ نمبر II
هیدوف تاهون (۱۵۶۲-۱۶۳۳)

(۱) «سکسفیل» سئورخ وزیر بهکن هرنا (دفرنیمت
فن فینتسین) فد ماس «الیزبت» دان جیمس یغ فرنام.

خنجکاڻپ اتس کوچيبن هيدوف يڻ ڦالين ڪچيل
سڪالي اتو کوچيبن يڻ تباد بکيتو فنتيڻ. لاکي ۲ يڻ
سنتوسا فرکاڻپ، ساعت ساين ڪند انق استريپ
دان قوم فيلين، دجکاڻ بشول ۲ دري اف ۲ يڻ اڪن
ممنسا کن مريڪ، دان تباد دلوڦاڪن سڪل کوچيبن
سڪليقون هرڪ ساتوسين، ايتله لاکي ۲ يڻ سوده سفي دالم
قراغي بايڪ.

لاکي ۲ يڻ مريڪن کوچيبن يڻ ڦالين ڪچيل،
تاڏاقت تيدق، مستيله قراغيڻ ممباوا ڪند مليڪن کوچيبن يڻ
يسر ۰۲ سر يڻ ڪالي قراغي يڻ سفرتي ايتله يڻ مهندم ڪارمڪن
ڪمليان تيف ۲ مانسي ۰ قراغيڻ ڪله قري بهاس ملايو! «اومبق
يڻ ڪچيل جاغن دايڪن».

دغن ڪتراغن ترسبوت، تاهوله ڪيت، بهاس لاکي ۲
يڻ برقراغي بائڪ ايت، بوڪله داقت دقراغيڻ ڪن دري
ڪمهورنن قد عالم ڪارغ مغارغ دان فيترث برقداتو، اتو

ترناڻ دالم دنيا قوليتيڪ سڪليقون ۰ دالم ميدان ڪيدوقن،
مپمقراڪن کوچيبن ايتله سوات تالي قراغيڻ لاکي ۲ يڻ
اڪن مپلامتڪن دلاوة هوروهارا دان سنجات قد فقراغن
دنيا اين ۰ يا ۱۰۰۰! لاکي ۲ يڻ برلا ڪو سفرتي ايتله، لاکي ۲ يڻ
برقراغي بايڪ دان برهنگيا دالم قراگلن هيدوف.
اداکه مانسي ايت برقراغي بايڪ، ڪران هرت
اتو ققتھوان؟

لاکي ۲ يڻ برسوسه ڦايه، بوات ممنوي سڪل کوچيبن
دغن تولوس دان اخلاص، ايتله لاکي ۲ يڻ تله برقراغي دغن
قراغي ڪانسيان سجاتي ۰ ڪران اي دقراغيڻ دبوي اين،
ايله هندق ممنوي سڪل کوچيبن ايت ۰ اوله دميڪن، تباداله
ترفڪسا دغن هرت بايق اتو ققتھوان تشڪي بوات منچافي
قراغي بايڪ، ڪران ڪڪراغن هرت اتو سدبيڪت علم، تباداله
مهلاغي مانسي منجادين ڏيرين ڪفرچيان، برصفا لوروس
بئر دان ممبايرڪن سڪل کوچيبن دان دان ۰۰۰۰۰ دالم صفة

ایتله تردیری فراغی بایک . تیغوله! براف باقی مانسی یغ
 تیاد ممقیای ککیان دان فتههوان لنجوت ددنیا این، سلاین
 فراغی بایک، سدغ کبایک فراغین ایت، منجادیکن
 هیدوف سا کن راج دغن ککوسان یغ لواس دان ککیان
 یغ باقی . ربشکس، فراغی بایک دان کسوفان سوچی،
 بوکله دداشت قد اورغ بر عقل اتو اورغ بر فتههوان سهاج،
 کران اد جوک مانسی یغ بر عقل لنجوت دان بر فتههوان
 تشکی، تنافی فراغین تیاد سنونوه . دان اد قول داننارا اهل ۲
 فتههوان یغ سوک برهینا دیری قد اورغ ۲ بر فکک تشکی
 اتو بر ککیان بسر، تنافی بر بسر دیری ای اتس اورغ ۲ یغ
 هینا بشاش اتو مسکین هیدوفش . بوککک فراغی ایت،
 سجاهت ۲ فراغی؟ کات « جورج هربرت » (۱) هیدوف

(۱) « جورج هربرت » (George Herbert) هیدوف
 تاهون (۱۵۹۳ - ۱۶۳۲) ای سئورغ اهل شعر یغتر فیله دان
 فمفین اکام بوسا اشکریس یغتر دبدیق د « کوردج یونیر سیتمی »
 هربرت ایتله سئورغ یغ طاعة فد اکام دان فبتون

بایک، لاکي برجاس دالم سدیکیک ماس، لیه برهرک
 دری هیدوف لام دغن باقی فتههوان دان کفتارن . فرکتان
 ایت بوکله بر توجوان، بهوا فتههوان دان کفتارن، تیاد
 فتنیغ بکی کیدوفن مانسی، تیدق، تیدق! تنافی توجوانن،
 فتههوان دان کفتارن ایت هندقله بسرت دغن فراغی بایک .
 فرهاتیکنله! براف باقی اورغ ۲ بر فتههوان دان
 بر کفتارن، هیدوف دغن تیاد کفرچیان، تیاد بر کملیان،
 تیاد برهاتی سوچی دان تیاد فول منونیکن کوجینن . بهکن
 مریکاله یغ مروسق فرکلان دان کامان برسام . سریشکالی
 ددقاتی علما ۲ اتو فمفین ۲ رعیه، تله مهلفکن کفرچیان
 مانسی دسیبکن بر صفة طمع دان لوبا بکی واع دان هرت .
 کطاعن دان کلوبان ایتله ثونچا غرموسوهن دان فربتاهن
 اننارا رعیه سام رعیه فیهق دنیا دان اکام . ایتله یغ دکندقکی
 قریباس ملاهو « فاکر ماکن تنامن » .

فد فقیر مسکین .

نیغو له! براف ټول باقش اورغ یغ تیاډ بر فتمهوان تغکي.
تتافي تګوه کفرچیان، بسر کملیان، سوچی هاتین دان
دیار کنب سکل کوچیمن. مریک سکالي ۲ تیاډ مندا تمکن
هوروهارا سسپ. مانسي منا که یغ ترفندغ ملیا، دان تارا
دوا بقسا ایت؟

تله منولیس، فرتس، (۱) سفوچو و سوره کفد
سوداراپ، کندو غنپ: اغکو برکات. واجب مملهارا
کجر ماتن اهل ۲ فتمهوان دان کفنتارن. یا! اکو فون

(۱) « برتس. ف. » (Berthes. F.) ستورغ سوداگر
بوکو، جرمن. دبلا کغ ای براوسه منچف کتاب ۲ سیرت
دسیار کشن تراو تام کتاب یغ معندوغ تار یخ دان اکام.
فکر جان ایتله یغ مشهور کن نما. « برتس » ستورغ بومیفتر
یغ برهاني کبسان دان ساعت منچنتای کمر دیکمان تانه ایرن.
کچنتان ایت تله مناریقکن برکاول دغن اورغ ۲ فندی ساس ایت.
سفرت « کنییر »، « شیتین » دان لاین ۲. سهاین « برتس »
دفسکایله فراوسهان ایت اوله اتق ۲ ن.

هیدوف تاهون (۱۷۷۲ - ۱۸۴۳)

فرچاي فول، تتافي ادا که اغکو کتهوي بهوا، تغکي چیتا،
لنجوت فکیرن، منوجو کما جوان، هالوس بودي، بایک
کاکوان، دالم تیلیقکن، راجین بکرج، سوک فد کبنارن،
بر کفرچیان دان فغاسیه لاکي فیتتون، اداله فراغي بایک
دان ملیا بلاک؟ فد حال اورغ ۲ یغ بر فتمهوان دان بر کفنتارن
ایت، باق فول یغ تیاډ ماما کي صفة ۲ تروسیوت.

تله برچا کف ۲ صحابت « سیر و لئرسکت (۱) »
سکیراپ دتاپ اورغ، « سیر و لئرسکت »، افکه فاتی
فراغي بایک، تمتوله ای برکات: یا الله، توهن یغ منسپانی
همباب! تله چله کاله اکو. براف باق بوکو ۲ یغ اکو باق،
براف باق اورغ ۲ برهقل دان بر فتمهوان تغکي سفر کاولان

(۱) سکت (Scott)، ستورغ قولیس تاریخ ۲ دان
چریتا ۲ اغگریس یغ فالیغ مشهور. امت باق دکارغن چریتا ۲،
سکتلند، فرنس، اغگریس، دان لاین ۲. سره کجادین ۲ دان
کا دأن ۲ بومیفتر ساتو ۲ نڅري ایت، ماس دهولو کال.

هیدوف تاهون (۱۷۷۱ - ۱۸۳۲)

دغن اكو دان براف بايق فول بواه فكيرن مريك يغ اكو دغر
 دان اكو كو تيب، تنافي بلوم ترچافي اوله اكو لاكي فاني فراغي
 بايك ايت. سكارغ اكو مفاكو، اورغ فقير مسكين يغ تباد
 برعلم فغتهوان ايتله يغ منچافپ. مريكئت امت فغاسيه
 دان فپنتون سره برتولوغ ۲ غن سسپ. سدغ اكو باچ
 دالم كتاب ۲ سوچي، تا ادا له فراغي بايك يغ ابينه تئكي دري
 فغاسيه دان فپنتون ايت. اورغ فقير مسكين، ساعتله راجين
 دان تتف فد سمو افكر جان سره صبر منريما چوچي ماكي
 اورغ برفغتهوان اتو دغما اوله كسوساهن. اكو ليپت جوڭ
 مريك مغلواركن بواه توتور يغ له لمبوت، بوات فمبوجوء
 جيران ۲ پ اتو صحابت ۲ پ يغ كد تاغن بهاي اتو چوبائن.
 كتهويله ۱ تباد دافت دكنل سيكل كوچيمين هيدوف،
 ملينكن دغن منچنتوه دان منلادن اورغ ۲ لابن
 دكچواليكن ديديقن هاتي انتوء فراغي بايك دان مليا.
 سكل يغ ترسبوت داتس، ادا له منرغكن فره بوغن

فغتهوان دغن فراغي بايك اتو فرلاينپ. مك سكارغ:
 ادا كه مانسي ايت بر فراغي بايك، كران ففكة دان
 كبسارن ??

فراغي بايك دغن كبسارن امتله جاوه فرلاينپ. كادغ ۲
 دسببكن ففكت تئكي ايت، بنسالة فراغي مانسي. كران
 «ففكت» دغن «كبنسائن» اتو «كبنسارن» دغن «كندورن»
 ايت ادا له دوا فاسغ كا دائن يغ موده برهمنونپ.
 ففكة اتو كبسارن ايت، سكي راپ ترفكغ دتاغن
 مانسي يغ له كئككمانپ، دفرينته اوله هوا نفسوپ دان
 دكالپكن اوله كماوانپ، تاء دافت تيدق ففكت اتو كبسارن
 ايت منيمبولكن فراغي كبنتاغن سره منربيتكن
 كبنسائن دان كمضراتن يثاومت بسر بكي ديرپ دان
 اورغ ۲ لاين.

تنافي سبالكپ، جك ففكت اتو كبسارن ايت دكئكم
 اوله مانسي يغ سوچي هاتيپ، برصفه لوروس دان بنر،

تأداوت تباد ففکت دان کبسارن ایت، منداتفکن
کبایکن، کما جوان دان کملیان بکي دیرپ سندیری دان
بکي مانسی راي.

کسکینن دري هرت ککیان اتو دري ففکت
کبسارن، دان فراغي بایک، تباداله برلوانن ارتپ. تباداله
ترهالغ اورغ یغ کورغ هرت اتورنده ففکته، اکن ممفراوله
فراغي بایک. کران کپاکن مانسی، تباد ممفپاي سوات
جو کافون، سلاين درقد تناک اغکو تاش، هالوس بودي
فکرتین سره بنول دان لورس فراغین، تنافي کادان یغ سفره
ایت، بو کمنله منکهن اکن منداتف کملیان یغ تشکي اتو
منجادي فیمقین بکي بشاش، بهکن بکي سکین مانسی.

فرهاتیکمنله نصحه بایک یغ ددغر «برنز (۱) دري بشاش:
«هي انقکو! تباداله ماهر هرک سئورغ لاکي ۲ اقبیل اي تباد

(۱) برنز (Burns) ایله سئورغ اهل شعر یغ مشهور
دسکتنلد (اگر یس).

هیدوف ناهن (۱۷۸۹ - ۱۹۷۶)

ممفپاي فکیرن یغ تاجم دان هاتي کفرخیان. هي انقکو!
جادیکمنله دیری اغکو سئورغ لاکي ۲ یغ لورس دان تشله قد
فکر جان اغکو، سکلیفون اغکو مسکین تباد ممفپاي بارغ
ساتو سین».

سبایک ۲ فراغي، منوروت فنداغن فغارغ ۲ یغ
بجقسان، ایله فراغي سئورغ فکرج (کولي) یغ برکاجي
کچیل یغ تباد لیله فنداغنن دري امقت ریشکیت سمنجوغ
(ایما روویه اندونسیا) دالم سمیغکو. دغن فنداغنن ایت
دبایر کنش سکل کواجین دیرین دان ساء یسی رومهن دان
برهاتي ۲ اي ممفلواس اسوهن دان لاتین بکي انق ۲ دان
سیاف ۲ یغ دباوه تاغنن.

بکیتو جوک سئورغ فباج بو کو ۲ یغ برکون، دندغ
برفراغي بایک، اقبیل اي مخرجاکن سکل فکر جان بایک
دان مهنتیکن ثربواتن جاهت یغ دداتنن دالم فبجان ایت.
اورغ ۲ یغ سقرتی ترسبوت، اقبیل اي منقکلکن دنیا

یغ فناء این، تتوله ای منغلکن نام ملیا دان سبوتن بایک
سرة منجادی بواه بیر اورغ باقی کران کسکو هوش دالم
اوروسن فکر جائن دان ممبایر کن سنکل کوجینش دان
مستیله مزیتکن برای دان چنتا اورغ ۲ یغ بر فغکت تشکی
اتو بر گکیان بسر، اگر بر کادان سفرتی دمیکن قول.

ترسوت، سورغ فو کا اکام بغسا جرمن، ماتی دغن
تیاد منغلکن فساك، سدیکت جوک قون. سبایکی یغ
ترتولیس دالم بو کو وصیتش: «بیراف هاری دروغ هاریه
هیدو فکو، تله اکو تغکوغ کسکینن دان کملراتن یغ
امت ساعت، هتک تر فکسا اکو مهایسکن کقواتن
اغکوتا کو دغن فکر جان تانی دان ممقربایکی جم، سدغ
فکر جان ایت اکو جالنکن دغن تاغکو سندیری، تنافی اکو
تیاد لوف بوات مغاتور فراغی دان کسوقانن قوم بغسا کو»
یا! سغکو هقون ای هیدوف دغن فکر جان رنده دالم
کسوسا هن دان کسکینن ایت، تنافی اوله کران کرجینن

دان کروسنن سرت اوسهان قد مغاتور کسوقانن بغشان،
مندغله بومیشتر جرمن کفشان، لبیه دروغ مندغ راج ۲۰
دیاله یغ بر کقواتن بسر منوروت فرسان بغسا جرمن دان
دیاله یغ بر فغکت ملیا، بر درجه تشکی لبیه دروغ راج ۲ قد
ماس ایت، اوله کران فراغی دان کسوقانن ترسوت.

سان اداله فراغی بایک ایت، هرت بندا باکی اورغ
مسکین، دان فرهایسن باکی اورغ ۲ کایه. دغن
فراغی بایک ایت، بولله مانسی منچافی سنکل کبجیکن
دان کملیان، سکلیقون مریک سوپی دري هرت گکیان
دنیا، کران سمستین اورغ یغ بر فراغی بایک، بر کاکوان
ملیا، بر فکر جان تنف دان برهاتی سوچی، جادی فو ک
دالم کلاغن هیدوف. دان مریکاله یغ بر فغکت تشکی دان
برتواه بسر دموک عالم سرة دفتدغ بایک دان ملیا دالم
فرهمونن مانسی.

بتما که مانسی مستی بکرج دالم فرکاوان هیدوف؟

ڦکر جان یغ امت بر کونا لاکي دچننا، هندقله مانسي
بر توجوان مليا، تاهو مئو کور درجه ديري، بر با یغ ۲
سشنجغ توبوه، سره منروسکن تيف ۲ ڦکر جان یغ
دغدغن بایک دان برفانده. کات « سیر بنیمین ردیرد » :
« کپیدوڦن مانسي ایت، تیاداله بر کهندق دهرت ککیان اتو
ڦغکت کبسارن، ملینکن بر کهندق دهاقي یغ سوچي،
توجوان مليا دان تئف د تيف ۲ ڦکر جان ».

بایک ڦراغي ایت، تیاداله سمقرنا دغن مليا توجوان
سهاج، تنافي مستيله ترسديا لبیه دهولو جالن کسجهتران دان
سندي کا مانن بکي منچاقین دان جاعنله برقالیغ درقد بنر
دان لوروس. کران اورغ یغ تیادامپدیا کن جالن کسجهتران
دان سندي کا مانن اتو تیاد بنر دان لوروس دمنچافي توجوان
مليا ایت، اداله اي ساء کن ۲ ڦراهو یغ برلایر دلاوتن
دغن تیاد بر کمودي، مگیکوت سکهندق تیوڦن اغین سهاج
اتوسا مقام سوات امة یغ تیاد ممفای ڦراتوران دان کر جان.

کات هیوم (۱) : « ڦندهلوان ڦراغي بایک دان کسوقانن
ایت، ایلله مهیڤونکن سسوات یغ بولیه مهیلغن کپیان دان
کلماهن. یغان کدوات ایت موسوه مانسي یغ پات ».

ساتو ماس، ڦروفیسور « ابکتس » (۲). تله دلواتي
اوله سئورغ تو کغ فداتو (خطبه) کران هندق مغوجي
ڦغتهوانن. سدغ ڦروفیسور ایت تله مغتهوي توجوان دان نیتن
یغ جاهت ایت یغان بو کنله هندق بلاجر.
اوله سبب ایت، دسمبوتله کدناغن اوله ڦروفیسور

(۱) هیوم (Hum) سئورغ فبسر تار یخ بئسا انگریس
دان علما یغ بجقسان دالم علم کچر ماتن دان علم عقل
هیدوف تاهن (۱۷۱۱ - ۱۷۷۶)

(۲) ابکتس (Epictetus) دفرانقکن دالم قرن فرنام،
انتارا تاهن ۵۰ دان ۱۰۰ مسیحی. اي سئورغ ڦروفیسر یغمشهور
ظاهرث کدنیا داسیا دان هیدوف دنکري شسام. تنافي علم
ڦروفیسورن تیاد دبوکو کن سوقتوڦ هیدوف، ماله دحفظ اوله
بیراف اورغ مریدن، سره درواشکن دان دبوکو کینن. نتکیل
اي ماتي، لغو فکانین سهاج دجوال اورغ دغن هرک 120 فاون

ترسبوت، دغن سمبوتن بنچي دان هينا، لالو برکات :
 « کدتاغن اشکو کسيني، مروسقکن فرجلانن اکو سهاج،
 بوکنله هندق بلاجر ». جواب توکغ قدا تو ۶۰ يا، بنر!
 سکيراڻ اکو ايکوت فرجلانن اشکو، تنوله اکو منجادي
 سفر تي اشکو فول (هيدوف مسکين، ملارة، تياد برهرت
 دان تياد قول برکمکاهن) « کات فريسبور ايت قول؟ »
 اکو تياد برکهندق هرت اتو کسناغن، تتافي اشکو ليهه مسکين
 دري اکو کمدين هاري، اکو تيدق ايشين قد کمکاهن
 دان کيسارن، اکو تياد هندق قد قنداغن اورغ بسر ۲ دان
 تيدق قول اکو برهينادي ري کفداڻ. اينله هرت بندا، کو يڻ ليهه
 بايک دان ماهرل درقد امس دان ڦيرق، يڻان قد سيسي اشکو،
 امس دان ڦيرق ايتله هرت بندا يڻ مليا. عقل دان تمفت
 تربيت فراغي اشکو، دتيجا ۲ سا کن ۲ تانه، تتافي باکي کو عقل
 ايت سا کن ۲ راج يڻ مها بسر. اکو فراولي قداڻ، اف ۲ يڻ
 اکو کهندقي. عقل ايتوله يڻ منجوه دان مغمودیکن فکر جان

يڻ برفائده دان برهنگيا بکيکو. سدغ فکر جان اشکو، اکو
 ليته سمواڻ هينا، سيا، تياد ممبري بکس دان فائده تيف ۲
 هرت يڻ اشکو فراوله، اشکو قندغ کچيل، تتافي بکيکو،
 سبراف داڻ، اکو قندغ بسر. بکيتو جوک کهندق اشکو
 تياد برکفتوسن، سدغ اکو ممدکن اف ۲ يڻ اد قد سيسيکو.
 مانسي يڻ تاجم فکيرانڻ دان تشکي چيتاڻ، بوکن جارغ
 دجقاي دموکا عالم اين، ملاهن ايت دوا فکر جان يڻ کدغ
 لاکي بياس. تتافي کپياکن مانسي يڻ برقيکيران تاجم دان
 برچينا تشکي ايت، تياد برصفا لوروس دان بنر. فد حال
 کلوروسن دان کبيران ايت، سوات کاڻ دان يڻ منداتشکن
 کبيران دان کمليان باکي مانسي سرت مپيکن کفرچيان
 دان کجر ماتن اورغ کفداپ. کلوروسن دان کبيران
 ايت، ايا له سندي (اس) تيف ۲ کبکهاڻ يڻ ممبايکنکن
 فرچمفورن دان فرجلانن مانسي دالم کلاغن هيدوف
 کبنارن دان کلوروسن، ناڻ داڻ تيدق، مستيله بسره

ڦول دغن کتتافن دان کسوجين هاتي فڊسکنف کاڏان:
دسببکن کتتافن دان کسوجين ايتوله، تربيت چپيا
يغ چمرانغ دري تيف ۲ فرکتان دان فربواتن.

کفنديککڻپ، فراغي يغ سببايک ۲پ، مستيله
تاجم فکيران، تڦکي چيتا، لوروس دان بنرلاکي تتف
دان سوچي هاتي فڊسرب کاڏان. مک ايتوله يغ
منجاديکن مانسي فرچاي فڊديريپ سنديري دان ممباوا
اورغ لاین فرچاي کفداپ.

سبرمول مانسي يغ برکمليان دان برکبسانان
دموک علم اين، دان مانسي يغ فاتوت مليندوغکن
ديري کفداپ، ايله مانسي يغ افبيل برکات: « ساي
مقتهوي سسوات»، ايله اي سبنرپ ۲پ تاهو اکن سسوات
ايت. دان افبيل اي برکات: « ساي ممفرواة سسوات
فکرچان»، سبنرپ ۲پ دي بوات فکرجان ايت. مک
بکيتوله ستروپ فکرچان دان فرکتانپ، برستوجو

دشن يغ سبنرپ. دشن جان اين، فرچاييله مانسي فڊ
ديريپ، دان جاديله اي کفرچيان اورغ، سره ظاهرله
هيدوف برهرکٲ ماهر دالم فرکاوان برسام.

تياداله لبيه کمليان سسورغ مانسي دالم فرکاوان
هيدوف، کران کفنتارن دان کچرديککڻپ. ماله سبابق
کمليانپ دالم فراغي دان کسوفانپ. تيا داله لبيه کفرچيان
سورغ فڊفندفاتن علق، ماله سکيرا ۲ کفرچيانپ
فڊکتتافن هاتيپ. تيا داله لبيه فرچاي سورغ فڊفراغي
ديريپ سنديري، ماله سقدر فرچياپ فڊکتتافن،
کصبارن دان کسوجين هاتيپ. مک سموپ ايتفون
مستيله دسرتاي اوله فمنداغن يغ تاجم.

دري ايت، ايله کاڏان يغ ساعت برکون فڊکپيدوفن
يري سنديري اتو دالم فرکاوان برسام، ايله تاجم فمنداغن،
هالوس فکيران دان کتتافن هاتي. کران مانسي يغ برمنداغن
تاجم، برکيران هالوس دان برهاتي تتف، افبيل اي

مهمراوله فغتهوان دان مغاسيهي کبجيکن، مستيله اي
برعمل دغن فغتهوانپ ايت. مک دسرتاکن « مغاسيهي
کبجيکن » دسيني، کران اي ساتو بهکين درفد فغتهوان
اتو حکمة يغ مپببکن سلامت فرهغفونن توبوه دان روح.
کات « سيرهنري تيلر » (۱): فغتهوان دان مغاسيهي
کبجيکن ايت، امتله سجالن. سالة ساتوپ مستيله منتافي
يغ لاین. دغن الاسن يهواساڻ فغتهوان سئورغ مانسي
سجاتي، مستيله ممباواڻ مغاسيهي کبجيکن دان مغاسيهي
کبجيکن ايت، مناريکن کفد بر فغتهوان.

کتهويله؟ دالم فراغي بايک سئورغ مانسي، ادسواة
کقواتن رهسيا يغ ترسمبويي. کقواتن رهسيا ايت، بوله
برفنده کفد بارغسيا ف يغ سفر کولن دغندي، سکليفون

(۱) سيرهنري تيلر (Tailor, Sir Henry) سئورغ توکنغ

شاعر دان فغارغ بغسا اغکريس.

هيدوف تاهون (۱۸۰۰-۱۸۸۶)

کماوانڻ تياد برستوجو دغن فراغي بايک ايت. کران
اورغ يغ بر فراغي بايک، افسکل اي برکاول دغن اورغ
بايق، تادافت تيدق برفندهله فراغيڻ ايت کفد مريک.
افلاکي کالو اي فندي قول برکاول دان مناريک هاتي
ارغ، نسچاي برتمه لاجوله فراغي بايک ايت منولر
کفد مريک. فريهاس عرب ادمپتاکن: « الخلق سارق
ومسروق » ارتيش: « فراغي ايت چوري منچوري »،
برکت قول برك « (۱) ». کمليان اورغ يغ بر فراغي بايک
ايت، ايله کران فرجلانن هيدوفن برفانده باکي مانسي
رامي.»

کپاکن جوک مانسي يغ بر فراغي بايک، تياد سوک
اي مپتاکن فراغيڻ کفد اورغ لاهن، تنافي فراغي
بايک ايت تاکن ترسمبويي سلام ۲۰. اد قول مريک
يغ مغمکبر کن فراغيڻ ايت دغن روف يغ جليق، هغک

(۱) تله لالو ناربخن.

ترسا لهله فرسنگان اورغ بايق كفتاپ.

مانسي يغ بر فراغي بايك، كرفكالي جوگ دغفا
مارا بهيا دان كسوساهن، تنافي مريك تنف صبر دان
يقين مناهن مارا بهيا دان كسوساهن ايت، هغك
سمفي كغد درجه كلياان يغدتنتوت.

دفر بحثكن اورغ حال « شردن (۱) » : سكيراپ
شردان ممفياي فراغي بايك، تنتوله اي منجادي سئورغ

(۱) شردن (Sheridan) ساله سئورغ ليد (ممبر)
فرگفولن « شردن ارلنديه »، يائيت سوات فرگفولن يغ
بر اوسها كپاكن ممبر ۲۸ بوات ممفربايكي ادب كسوفان،
دان سيب شردن اينله مك فرگفولن ايت منجادي مشهور.
ادفون شردن ايت، ايله سئورغ فغارغ چريتا يغ ساعه
ترنام، كران امتله بايق بوكو چريتا يغ دكارغن. كدين
ترفيله اي منجادي اغكوتا فارلينت اغكريس. فد مول
خطبهن (فداتو) تباد كپياغن دالم فارلينت ايت تنافي
اخرن چاديله اي سئورغ توگغ فداتو يغ بجقسان. اي
بركواس دان اد جوگ منانم اورغ ۲ يغ بر فغسكت تغيكي
دالم بهاكين منتري لوارن دان منتري كحاصلن.

هيدوف تاهن (۱۷۵۱ - ۱۸۱۶)

راج دموك عالم اين تنافي اي امت سوپي درفدمكين.
دسببكن ايتوله مك فغتهوانپ يغ بايق دان چيتاپ
يغغفكي ايت، ساكن ۲ تاء بركون باكيپ. كراقكنپ
دالم اوروسن فغپيدوفن اتو فوليتيك تباد بر جان دغن
سمفرن. كمالو دفر بنديگن سئورغ كولي يغمسكين،
لبيه بر كاجوان دان بر كسناغن اي درفد « شردن »
كران كولي ايت مستيله. نريما اوفاهن يغ بر فدان
دغن كرجاپ. دسيني غغاله كائتوغن اوسها كولي
ايت دان كروكين « شردن ». سكيراپ شردن
بركات كغ. كولي ايت: « اغكو تاهو هر ك ديري
اغكو دان لالي دري كلياان يغ بوليه اغكو دافت »
تنتوله جواب كولي ايت: « سكالپ ۲ تيدق، توان.
كران اكو اد مغهوي هر ك ديريكو دان تيدق اكو
لاله دري كلياان يغ بوليه اكو دافت. هباله ككور اغنكو
فيهق كلياان، كپسنان دان ديدگن. تنناغن ايت

توانله یغ لبیه ، سدغ فد کسوفان ، فرکاولان دان
فرجلان هیدوف ، اکو لبیه ماجو دری توان»

سبالکپ شردن ایت . بلوم دبئر کن منجادی لید
(ممبر) فارلینت ، هئک ای براوسیا تیک فواه لیم
تاهن . تتافی سبلوم ایت ، سده فاتوت جوک نمپ
ترتولیس دالم تاریخ اغکریس فولیتک . کران میمغ
شردن ایت ، فودایغ برفیکیرن لنجوت دان برفولیتک
هالوس دنکری ارلند (اغکریس) . سایغ سدیکیتم ،
مولوتپ ایت فانس دان کلکوانپ کاسرهئک ترهالغ ای
اکن منجادی سئورغ یغ برفراغی بایک .

کجادین فراغی ایت ، ایله دری ببران کادان یغ
امت هالوس ، ترکمبر فد ماسیغ ۲ مانسی یغ ممالکپ .
تیداله سوات هاری اتو ماس یغ برایدرد ، ملالوی
عمر مانسی ، ملاینکن مستیله ای ممباوا فراوباهن ۲
فراغی (بایک اتو جاهت) دان تیداله سوات فکرجان

اتو کادان مانسی دالم کهدوفن ملینکن . مستیله
میبکن فول باکی فراوباهن بودی فکر تیپ ،
سکلیفون فکر جان دان کادان ایت کچیل دان ریفن .
عبارت سهیلی رمبوت ، بیر فون ای کچیل سرت
هالوس ، لامون ای برایغ جوا سبسر توبوهپ .

سد مینله اسوهن سئورغ ایوکفد انق ، تید اکن
بربکس ، ماینکن افیل دنصحاتین انق ایت فد سبارغ
کلکوان اتو کادان یغ بوله منچدراکن کسوفانن ،
سکلیفون کلکوان اتو کادان ایت امت کچیل سکالی .
کران انق ۲ یغ دبیر کن برللواس ملا کوکن سبارغ فکر جان
فد ماس کچیل تأدافت تیدق منجادی کیسان بکین
هئک هاری بسرث . فري بهاس ملایو ادا یلغ : « ماس
کچیل ترانجا ۲ ، ستله بسر جادی یاس ، بارو توا تراوبه
تیدق » .

فرهاتیکنله ! تیف ۲ فکر جان ، فکران دان ایثان

سئورخ مانسي ايت ، مستيله منولوغ اتس ديديقن طبعه ،
 عادة دان عقلش . سرت طبعه ، عادة دان عقل ايتفون
 منولوغ فول اتس ديديقن فراغي . دسيكن ايتله مك
 فراغي سنتياس براوبه كغد ماجو اتو مندور . سبكيما
 كاجوان اتو كمندورن طبعه ، عادة دان عقل ايت فول .
 كات مستر « رسكن » (۱) تباداله كسلافتن دان كبدهن

(۱) رسكن (Ruskin) ، سئورخ فغارخ بئسا اغكر يس .
 وقت مودان ساغمله سوکا اي معمبارا دان مفرهاتين كلكوان
 يغ بايك . سكل فنداغن دان فرهاتين يغ ددافتن دالم فغمبران
 ايت ، دهمفونكنش دش ديديقن فراغي بايك يغ دترماش
 دري بفاش . رسكن سئورخ يغ برادب سرت بايك ديديقن .
 فرسان دان كستوتن اد سمفونا . اي ساعث چندروغ كغد
 طبعه يغ بايك دان ففتهوان يغ مليا . اي ترديدق د « اكسفورد
 وليم بيتي » .

سبارم چوكف سفردوا عمرن ، اي تله مغلواركن ببراف
 كراغن دالم علم كمبر ، فرتوكاغن دان لان ۲ .
 40 تاهون كانس درقد عمرن ، دكوانكنش انتوء مپلديتكي
 كادان ، فركاوون ، فراوسهان ، ديديقن كسوفان دان
 كاكمان .

هيدوف تاهون (۱۸۱۹ - ۱۹۰۰)

يغ اداقدا كو ، ملينكن تله برتبارخ اي سلوروده باتغ توبوهكو ،
 مك هيلغله ككيراغنكو دان لميله كقواتكو ، چدراله فرجلان
 فكيرانكو ، دان قادمه فقلهاتن هاتيكو . تنافي اكو ساعث
 سغكه دان راجين قد سكل فكرجان دوقت يغ سيلم .
 سدغ شو كو كسغكهون دان بواه كرجين اكو ايت ،
 ماسيه تنف سمي سكارخ دباود ككوسانكو . مك ايتله
 يغ منولوغ اكو قدا مشاصلكن اف ۲ يغ اكو كهندقي .
 دري ايت اداله تيف ۲ مانسي ، خمياي ككواسان
 سنديري انتوء منجاديكن ديرين برقراغي بايك ، تيدق
 برقراغي جاهه . « كات برنار : (۱) » تباداله يغ منچلكاكن

(۱) برنار (Bernare) ، سئورخ فوكا اكام گريستين دالم
 قرن فرتاهن يغ ساعث مشهور دان بسر فغاروون . سكلين
 بئسا گريستين امتله ممسركنش سرة منجاديكنش ايكون دالم
 فرجلان اكام ، هغك مريك فندغ برنار ايت سباكي ممدغ نبي .
 برنار ايت سئورخ مسكين يغ هيدوف دالم كفيچيكن ،
 تنافي اي برصفا صبر دان تقوي . بركلت لوثر : « منوروت
 فنداغنكو ، تا اداله فنداغتا يغ البيه تا كوت كغد توهن لان

اكو ، سلاين ديريكو سندیري دان تیا د څول یغ منولوغ اكو
دري كسشسران سلاين فراغيكو یغبايك دان تا ادا څول
اكو داءت سغساراء هپاله كران كبرانينكو مقربواة كجهان» .
بکیمنا که ممفراوله فراغي بايك دان بتول ؟

تيف ۲ مانسي یغ بر كهنق فراغي بايك دان بتول ،
مستيله اي برسوسه ځايه بوات محاصلكن جالان ۲ یغ بوله
مېمقيكن كفداش تراوتماش ، مستيله اي مآيتيف څر جالان
نفسو دان مانهنن دري سكل څر بواتن یغ كجي ۲ .

كرف كالي جوگ ، بولق باليق څكړن مانسي ، كلچو
بالو ايغاتش دان له چيتا ۲ بوات منچافي جالان ديديقكن
فراغي بايك ايت ۰ ادا څول یغ ممكيز كن ، بهوا منچافي فراغي
بايك ايت ، څكر جان یغ امت سوسه دان سوكر ، دسبككن

درفد برنار ايت ۰ اكو فندغ اي سبسر ۲ فندبتا دنيا ۰ جوگ
برنار ايتله یغ مېرو مانسي كففد فرغ صايبيه یغ كدوا كالي
(اسلام دغني كړيستن)

هيدوف تاهون (۱۰۹۱ - ۱۱۵۳)

بايق هلاغنش ۰ سدغ سكل هلاغن یغ مهمبت بگي بر فراغي
بايك ، بر كسوفانن دان بر همه تشكي ، سفاتوتپله دښدغ اوله
تيف ۲ مانسي ، سغفام څكر جان یغ كمفغ دان موده سهاج
سفافي څكر جان دان چينا ۲ مريك یغمليا ايت تروس سمني
كففد كسوداهنن .

سكالي ۲ تيا داله سفاتوتپ باكي روح یغ سوچي
دان هاتي كا كمان ، بر فوتوس هارف درفد ممفراوله
كمنانن دان كجيانن دالم فراغي بايك یغ كلق اكن
منجاديكمنپ مليا دان بر بېكيا - سدغكن سمات ۲
توجوان سئورغ مانسي بوات مماجوكن ديري اتو
بغسارپ ، اونتو منچافي نام مليا دان فراغي بايك ، فون
تيا داله اكن هيلغ لپ سهاج ، بېكن مستيله بر فائده
سكاليفون اي له بوات منروسكن توجوان ايت .
تاءافت تيدق سكل توجوانپ یغ بايك ايت اكن
بر فنده كففد اورغ یغ سفر كاولن دغني دي اتو اورغ

يغ داسوهپ .

سټکوھپ تلہ دجا دیکن اولہ الله ببراف اورغ
فنجو یغ ساء کن ۲ فلیتا، بوات منراغي فرجلانن
هیدوف مانسي داتس دنیا یغ فنوہ دغن ککلافن،
کچیلن، کطماعن، ککراسن دان کسمبوغن این . یا یتله
سکلین فبسر ۲ دان فمفین ۲ امة یغ برصفا بئر دان
لوروس بوات مماجوکن قوم دان بغسان .

دري ایت سفاتش بکي تیف ۲ مانسي، بهکن
واجب مټیکوت فرجلانن فبسر ۲ دان فمفین ۲ ایت،
سفای تراغکت دیری مریک کفد درجه یغ لبیه تشکي دالم
بهکن فراغي بایک . مریک مستی براوسها سها بس ۲ تناک
بوات منسوجیکن روح، بوکن ممفرباق هرت دان بوات
مبوسیمکن فیکرن بوکن ممفرتشکي کبسانن سرت برصفا
لوروس دان بئر جاغن برصفا کاسر دان کارغ .
سټورغ یغ بر فراغي بایک :

ترسبوت، بهوا « کوین فکتوریا » ادا ممقوپای سټورغ
فکاوي یغ بر فراغي بایک دان برهاتي سوچی، فراغین
یغ بایک ایت موده بر بکس پات کفدا اورغ ۲ یغ
سفر کاولن دغندي . اثیل داتغ هاري فرکسان تاهونن،
بکي فلاجران مرید ۲، فکاوي ترسبوت فون تیدا
کشتکالن . دالم فرکسان ایت، بوکنله اي ممفینکن
کټارن مرید ۲ اتو کرچینن ملنچر بوکو ۲، بهکن
فراغي بایک دان ترتیب سوفله یغ دفرهاتیکن .
مک میاف ۲ یغ میغو فرجلانن فکاوي ایت، دکټوپله
بهوا اي سټورغ لاکي ۲ یغ لوروس دان تشکي فرائوران .
سبکیمان تلہ دپتاکن داتس، بهوا تمثت ظاهر
فراغي ایت، ایاله درفد فرجلانن یغ برتوجوان بتول،
لوروس سره دغن ففتهوان، مک کهندق فراغي بایک
ایت، تید لاین، هیاله سفای سټورغ بکرج دان
براوسها مټیکوت دان بر فکغ دغن اوندغ ۲ اکام،

کسوفانن دان فکیرن . دغن فراغي بايك ايت ، دافله
 مانسي ميلمه جالڻ يڻ ليه بايك بکي کهدوفن دان
 فرکاولن ، جک مريک سوک مڻکوناکن فکيران يڻ
 هالوس دان اونق يڻ وارس دالم فمليهن ايت . دغن
 فراغي بايك بکر جاله مانسي ممبايرکن کواجبن سرت
 تيا د مڻندهکن کمشهورن ، دان مناريک هاتي اورغ
 بايق فدا مڻرجاکن کجیکن دغن تا مڻپراوکن فوجين
 دان سنجوڻ مريک . دغن فراغي بايك ايت بولهله
 اي ملتکن ديرين فدا تفت يڻ فاتوت بکيڻ ، سرت
 منجانک کمراتن دان کسارن اورغ لاین . دان
 دغن فراغي بايك ايت جوک ، دافله اي مڻوساي
 چيتا ۲ يڻ ممباوا کفد تولوس دان اخلاص سرة ادب
 دان کسوفانن يڻ مليا تتافي مستيله اي برصفا صبر
 دان تفت فد مولا ۲ فکرجائن ، سکاليفون کدناغڻ
 بلوم دترما بايك اوله اورغ بايق دالم فرهمفونن . ايتهله !

مانسي ايت ، مستي مڻاکو اکن کڻکڻن دان کبنارنڻ ،
 افيل داتڻ مساڻ دان ترسيار فڻهوانڻ .
 افکه تيغ فراغي بايك ؟

تيغ يڻ قوات دان سندي يڻ تکوه بکي فراغي بايك
 دان کسوفانن يڻ ٽڻکي ايت ، ايله روح يڻ سوچي
 لاکي برسيه . دالم کلاغن هيدوف ، روح اينله يڻ
 برهرک ٽڻکي دان ترفندڻ مليا کران ايله ممڻکيتکن
 مانسي کڻد کڻکڻوهن دان کرجينن دان يڻ ممڻفیکن
 مريک فد لمرديکان دان ککوسان . ايشت کات
 « دينيل » يڻ تله لالو ! « امت لمهله سئورغ مانسي يڻ
 تيا د کواس ماڻکڻکن هرک ديرين سنديري » .

سکيران مانسي ، تيا د ممڻوپاي چيتا ۲ يڻ ٽڻکي
 دان فڻهوان يڻ لنجوت بوات مڻموديکن سکل فکرجان ،
 سوده تتوله کهدوفڻن سيا ۲ بلاک . کران کدوان
 ايله تيغ بکي فراغي بايك يڻ ممڻرٽڻکي هرک ديرين .

مک ادا له کادان مریک سئوله ۲ ایر یغ تیغ ۶ بوکن
سفرتی ایر یغ مغالیر یغ سلالو برجالن دان بکرج
دسکنف فکرجان یغ منفه ۶ سکارغ فرهاتیکنله براف
ماچم فونچا دان اصل فراغی بایک یغ تله دسبوتکن ۶
دان اوسها کنله بکی منچایش ؟ .

اٹکه جادین جک اصل فراغی ایت برساتو دان قواة ؟
منکمل تله برساتو سکل اصل فراغی ایت دغن
قوات دان تله تر کندوغ قول فداش ببراف توجوان
یغ بوله ماجوکن مانسی بوات مغرجاکن دان منجالنکن
سکل کوچینش دغن تنف ۶ بهاروله پات فکرجان
ایت منداتشکن فئده دان گون کشف مریک ۶ سرت
مهمفیرکن مریک کشف مپکوتا کسمفرنان دان
کملیان . کتیک ایت ظاهرله فراغی بایک ترسبوة
دغن ترغ دان پات دهدان مانسی رامي ، دان جاديله
مریک چرمین فر بندیش بکی مانسی یغ مننتوت

کماجوان دان کمانسیان یغ سبنر . سنتیاسله سکل
اوسها مریک ، براولغ ۲ ممبری فرتولوغن فد کپیدونن
دان فکرجان اورغ لاین . بسکیتو جوک فرتان مریک ،
سلالو برکقواتن دان تنف ممیمفین بغسا دان ائمتپ
دالم کلاغن کپیدونن دان فرکاوان .

« لوثر دجرمن » .

سکارغ فاتمله دفرهاتیکن بواه مولوت « لوثر »
دان دغر سواراپ یغ سنتیاس برتریق دتمت ۲ یغ
ترنام دبندر جرمن . فرکتانپ ایت دندغ اوله قرم
دان بغساپ ، سباکی فناور یغ سرجو دان اوبت یغ
فاهیت بوات فیمبو هکن فیا کیت فقران دان فرکادوهن .
اوله ایت ، مغالیرله روحپ یغ سوچی ایت سئمفام
ایر ، مپوبورکن کپیدونن دان فرکاوان ائمتپ دان
ترکناله فراغیپ یغ بایک ایت دسلوره کرجان
جرمن هک ديواس این .

ادافون كهواتن اءمت ي؁ تباد بسرة كبنارن اتو
 تباد مغندوغ روح كبجيكن ، اداله كسوداهنپ
 كجها تن دان كچلكان . دسيني بركات « نفالس »
 فد سبواه كراغنپ دالم بهكين فراغي : تا اداله ايسي
 ترتيب سونن ي؁ سفرنا ايت ، سلاين درفد كهواتن
 ي؁ بر كسدهن براني دان كهيدوفن ي؁ بر كسدهن قواة .
 دغن كدوا صفة ايتله ، اءمة ليبار دافت دماجو كن .
 بنسپ كدوا صفة ايت ، اياهه كران تيفو داي ، لوبا
 دان ممبسر كن ديرى ، كران صفة ي؁ تي؁ ايتله
 مانسي مك برفراغي سفرني فراغي شيطان » .
 مك اورغ ي؁ بر صفة دغن سكل صفة ترسبوت ،
 ايله لاکي ۲ ي؁ تله دكاچو اوله هوى نفس كدنيان .
 دسببكن مريك ، تيمبولله كبنسائن دان مارا بهاي
 دموكا عالم اين . كران مريك تله برفالين دري
 فتهوان دان حكمة كانسيان سجاتي سكل فكرجائن ،

دكرجا كنپ منوروت اتورن نفس كبنتاغن ي؁
 منيمبولكن ككچاون دان كبنسائن فد سبوا اءمة .
 دسببكن ايتله نافوليون ۱ بركات : « لاکي ۲
 ايت سمواپ بابي . مكانپ امس . افبيل اكو
 هولوركن كفداپ تاغتكو برايي امس بوليپله مريك
 اكو تاريك سكهندككو » .
 اورغ ۲ ي؁ بر صفة دغن كباليكنپ ، يا ايت مريك
 ي؁ مفاتور فرجلانن هيدوفن دغن روح ي؁ سوچي ،
 فكرجائپ برتوجوان بتول دان تتف دبائر كنپ سكل
 كوجيمنپ دالم فركاولن برسام دغن اخلاص دان صبر .
 مريكيثتله اورغ ي؁ لوروس لاکي عادل فد فركاالن ،
 فرواتن دان فرچمفوران دالم رومه تفكا . عادل دان لوروس
 فد مپليديتكي رومه تفكا ايت ، مستيله ممباوا كفد
 عادل دان لوروس فول فد مپليديتكي فركاولن بفسا
 - مريكيثتله اورغ ي؁ بنر لاکي سوچي هائي ، فد

فرکتان، فربواتن دان کفرچیان. مریک سوک بردامی
دان ربوات بایک کفد موسوه پ، سکلیفون
موسوه ۲ ایت تیاد مناروه کسیمین کفداپ.

دچریتا کن اورغ: «سکوهفون شردن ایت سئورغ
یسع تاجم فراغی، تنافی ای ملیا، تافرنه ای برلاکو
کاسر دان جاهت کفد اورغ ۲ لاین. افبیل ای برننته ۲
(بردت ۲) دغن سئورغ موسوه پ، سننتیساله ای
داتس کبنارن دان برله لمبوت.

اداله فراغی «فکس (۱)»، سفرتی ایت جوک.
مک دغن کلمبوتن هاتپ دان کهلوسن فکیرنپ
منجادیله ای سئورغ یغ دچنتا دان دحرماتی اورغ،

(۱) «فکس» (Fox Charles James) سئورغ

فیسر اهل فولیتیک دان فداتو بئسا انگریس دالم بهکین
کسوفان، فهدغن فون لواس دان لیبر.

هیدوف تاهن (۱۷۴۹ - ۱۸۰۶)

هئک ترانوله تیف ۲ اورغ یغ ملواتپ دسببکن
هالوس بودی فکرتپ ایت

ساتو کالی، کتیک «فکس» مغیرا ۲ واغ،
داتله سئورغ سوداگر، هندق منغکو فیوتفپ یغ
فاکی رشید (ریسو). مک دمنتاب کفد «فکس»
سفای اوتغ ایت دبايرپ دغن واغ ترسبوت. تنافی
«فکس» تیادماو، سره کتاب: «بهوا واغ ایت اکن
دفاکیپ انتوء فباير واغ «شردن» یغ دفنجمپ دغن
تیاد ماماکی رشید دان تنتوله کلو اکو ماتی، تادا
کقواتن باکی «شردن» بوات منغکو فیوتفپ ایت.
افبیل سوداگر ترسبوت مندغر فرکتان «فکس»
ایت، دکویقکنپله رشید فیوتفپ ایت سرای کتاب:
«سکارغ فیوتفکو ایت، سوده جادی فیوتف یغ تبا
برکقواتن لاکي». دري ایت مغاکوله «فکس» اکن
مبایر سره ممنتا تریما کاسیه اتس کفرچیان سوداگر

ایت کمداپ. فکس فون ممبایر او تپ سرائی کتاب:
« بیرله فیوتغ شردن، اکو بایر دبالکغ هاری، کراز
فیوتغ اغکو لبیه دهولو دري فیوتغ ».

« رهسیا فراغی بایک ».

افبیل کیت فرهاتیکن بتول ۲، کادان فراغی
بایک ایت، نمائله سواة رهسیا یغ ترسمبوپی دالمپ.
سکل فکرجان دان فرکتان لاکي ۲ یغ برفراغی بایک،
رهسیا ایتله یغ مغمودیکنپ.

اف ایت رهسیا؟ او، یا! هاتی یغ برسیه.

فرهانیکنله کتیک فارلینت اغکریس ممناسفای،
« کرمول » (1) مغلای بلاتترا یغ مسکین لاکي فاف.

(۱) « کرمول » (Cromwell) افسیر اغکریس^۱ یغ
تاجم فیکیران، تنف دان ترا تور سکل فکرجانن. ماس
هیدوفن، ای ساعت براوسها منغیکس سکل کظلمین
یغ منغجم امة اغکریس. ای فوکا فبروتنا کن ماس
رج « شارلس » مغمکو کرجان اغکریس ایت. مک

فرمتان این تیاد دتولق اوله « کرمول »، تتافی
هندقله دتریمافول فرمتانن یأیت، هندقله بلاتترا ترسبوة،
لاکي ۲ یغ برهاتی سوچی بوات مغمودیکن فکرجان
مریک ۰ مک دغن مغلای بلاتترا ایتله، سبب مشهورش
دمان ۲ تنف هغک دنماکن ای « جدرالحدید »
(یتتیغ بسی)

* * *

فلیهراله کحرمتان؟

لاکي ۲ یغ برفراغی بایک ایت، مستیله ملپهرا
کحرمتان. دیرین سندبری دان کحرمتان اورغ لاین.
ملپهرا کحرمتان ایت، ایلله صفة یغ مننجوء کن سمفرنا
سسورغ دالم فراغی کانسیان.

کرمول ایتوله یغ مغلای تترا رعیه، ممراغی راج
ترسبوت. اخر ۲ ن دافتله کرمول مربوت کنناغن دالم
فرجواغن ایت.

هیدوف تا هن (۱۵۹۹ - ۱۶۵۸)

مملیهارا کحرماتن دیری سندیری ، یا ایت منجاکن
 سکنل فرکتان دان فربواتن ، هتک جاغن ملشکر
 کسوفانن . سمرت تولوغ منولوغ ، نر دان لاین ۲۰ مملیهرا
 کحرماتن اورغ لاین ، یا ایت مملیا کن اف ۲ یغ لایق
 دملیا کن . سمرت مملیا کن اف ۲ یغ منداغکن کماجوان ،
 محرماتی اورغ بجقسان دهولو کال دان سسکارغ یغ
 هیدوف برجاس کفد امة رامی . مک برهکیاله دیری
 سندیری ، رومه تشکا دان تانه ایر سسئورغ دشن
 مملیهارا کحرماتن ایت .

سکیرا مملیهارا کحرماتن ایت ، دتغکلکن اوله
 مانسی ، تأدافت تیدق کسناغن دان کملیان فون
 منغکلکن مریک فول . هیلقه بنتو ممبتو دان تولوغ منولوغ
 سره لپفله کفرچیان ساتو سام لاین . دری ایت مندورله
 مریک دری سکنف حال کماجوان دان کاؤنتوغن .
 مملیهارا کحرماتن ایت اتو بسر ممسرکن سام

مانسی ، اینله فکر جان یغ دکندکی اوله اکام . اینله
 یغ مفرتمتکن دان مفرهوبوغکن مانسی ساتو سام
 لاین دان یغ مفرمفرکن مریک کفد الله (۱) سبحانه وتعالی .

* *

روح دان عقل :

کات « سیرتومس افر بوری » (۲) : « روح یغ مملیا
 ایت ، تربیتش دری فغتهوان یغ منداغ فد عقل . دری
 عقل دان فغتهوان ایت ، تربیتله فکر جان یغ بایک . روح
 سچارا اینله یغ مغمودیکن کبهکیان دان کاؤنتوغن
 ماسیغ ۲ مانسی . لاکي فون سوده دکتهوی بهوا عقل

(۱) « من لم یوقر کبیرنا ولم یرحم صغیرنا فلیس منا »
 الحدیث . ارتین ، بارغسیاف ، تیاد مملیا کن اورغ ۲ بسر
 کامی دان تیاد فول مغاسیهی بودق ۲ (انق ۲) مک بوکنله
 ماسق کولوغن کامی .

(۲) سیرتومس افر بوری (Overbury Sir Thomas)
 سئورغ اهل شعر دان قعارغ اشگریس یغمشهور .

هیدوف تاهن (۱۵۸۱ - ۱۶۱۳)

ايت فبرين الله يڄ تياد بوله دسيما ۲ کن سلام ۲ ش .
عقل ايتله متهاري اتو فليتا دالم فرکاو لن برسام بوات
منراغي جان کبهکیان دان کما جوان . عقل ايت تولن
بکي اورغ فندي ، کقواتن بکي اورغ لمه دان اوبت بکي
اورغ جاهت . ماس ايت ، تيدق لاري درفد عقل ، بهکن
برجان سرتاش .

کقواتن عقل سسئورغ توا ، بوله ملوفا کن کلاه
توبوهن . اي (عقل) تا اڃت دغن کفديهن دان
کسغسران هيدوفن ، کران دي کتهوي ، بهوا تيف ۲
مانسي يڄ چنتا فداش ، مستيله منولوغ دان ملفسکنش
دري کسغسران دان کفديهن ايت .
روح فراغي بايک .

تڄي چيتا دان قواة کماوان ، اداله روح بکي
اورغ بايک فراغي . دمان اداش چيتا يڄ تڄي دان کماوان
يڄ قواة دسناله ترهنتر کيدوفن يڄ بايک . کالو چيتا

يڄ تڄي دان کماوان يڄ قواة ايت سوده هيلغ ، دسيوله
تمبولش فوتوس هارف دان کلاه ۰ کات ۲ فروفي سور :
« چيتا ۲ يڄ تڄي ايت ، بوله مڄاتور مانسي دالم کلاغن
هيدوفن . لاکي ۲ يڄ برچيتا تڄي ايت ، بوکنله هيدن
مناريک کمصحاتن دان کسلاتن بوات ديري سنديري ،
ماله دتاريکن فول کمصحاتن دان کسلاتن بوات اورغ
لاين . تيف ۲ ککرچان يڄ دفر بوات ، اد برهرک
منجوه کن کرچين ، کيباسن دان کفرچيان ديري
سنديري . دان ايت جوکاله يڄ مياواسسئورغ هيدوف
برهکيا دان برکميليان

تڄي چيتا ۲ دان قواة کماوان ايت ، ايله دري فراغي
« لوثر (۱) » ، « کرمول (۲) » ، « وشنجتن (۳) » ،

(۱) دان (۲) تله لالو کپله نن .

(۳) وشنجتن (Washington) تاهن ۱۶۵۶ ، هان

برفينده دري تانه اغکريس کاهميریکا . اي تردديق

تتكل ترديري فقراغن انتارا رعية دان كرجاڭ،

سپاڭي ديديقن بياس سپاڭ (بوكن ترديديق ديونييرسييتي)
فراغين (وشنجن) ساعت سوک هيدوف دلاوة. دري ايت
دالم برعمر 14 تاهن، دسرهمکنله اي کفد توکغ ۲ سمفن
اغکريس. سكمبالي بفاڭ کياغکريس، ماسقله اي دالم فاسوءکن
سردادو «دفرجينيا» (Virginia) ساه ساتو کرجاڭ
امر يکا. تبادالام، جباتن ايتفون دلتفکنن فول، کران
نيتن اکن هيدوف برتاني. دبلاکغ ايت، کمباليله اي ماسق
جادي سردادو بتوان کرجاڭ (تياد برکاڭي) سبرهنتين
دري جباتن ايت، بکرجاله اي متجانکن حاصل فرتائين
دهولو.

کرجاڭ اغکريس ممدغ دان ممبلا بتول ۲ فد رعية
اغکريس يغ تله برتخت دامريکا. تنافي وشنجن سنديري
دان کبايقن بوميفترا اغکريس يغارو داتغ، تباداله
مفرينداکن بفسا اغکريس سموان دان ساعتله سوسه اتس
دغیکوت کماوان کرجاڭ. دالم ايت، ايفون تباد سوپي
مفرکتاکن کماوان ۲ فقراغن سفاي متجادي مصلحة بگي عموم،
يايت کتيک کرجاڭ تباد ماو مموتر هلوانن دري برللواس دان
کتيک تليفا فوکا ۲ امة تله فکق، تباد مفر دوليکن تربق ۲ اورغ
يغ ترانياي.

وشنجن ايتله مغفلائي تنترا فيهق رعية، وشنجن
دان بلا تنتراپ تباد سوپي دري کسوساهن دان
کسمفيتن، دسببکن تباد ممفياي بلا تنترايغ چاکف،
سنگات يغ تاجم دان توکغ ۲ يغ فمدي. سمفن ۲،
بينتغ ۲ دان فوک يغ تاهو مئاوور بلا تنترا فون تباد فول.
ادافون کرجاڭ (موسوهپ) ايت، ممفياي اهل ۲
اکام داميريکا. بلا تنترايغ قوات دان فلاوت ۲ يغ
براني، چوکف بابق دفيهق مريک. بومي نترا امريکا
يغ تباد منچنتاي کريدکان، فون ممبنتو مريک فول
دالم فرلوانن ايت، بکيتو جوک بفسا ۲ اسيع دسان.
سغکوهمون دمکين وشنجن دافت جوک مربوت
کريدکان ايت. سبب چيتا ۲ اورغ ۲ يغ ترانياي،
مننتوت کبيران دان ممبني کيتسان، سنتيساله
مريک دالم فرجواڭن دان فرلوانن ايت، هغک سمفرا
کناڭن بکي فيهق وشنجن.

« لورد کورنوالس » (فوک بلا تئرا کرجان) یغ دودق
 د (یورک تون) (York Town) تیا د فغراغي اواء وشنجتن .
 سکل فیسر ۲ ائگر بس دمتاء دغن کرس ، سفای مئا کو بردیری
 فردماین دان کردیکان . مک دتوکر له کرجان برللواس ایت
 دغن کرجان برسام (ریغو بلیک) سمنجاء ایتله تردیری
 « امیریکا شریکت »

ستله سلسي فقراغن دان فرکادوهن ایت ، دلتکنله اوله
 وشنجتن جباتن منجادی فوک بلا تئرا ، دان کماله ای
 کفر تاین . کدین ایفون تر فلیه منجادی فریسی دینت بوات
 ریغو بلیک امیریکا یغ کردوا کمالی دان دتکلکنیه فکر جان ثانی
 یت ، سهشک داتغ وقت ماتین یغ امت مشکمفرکن بومیفتر
 میریکا . برکات سالا سئورغ اهل تار یخ : اداله وشنجتن
 ایت ساعت تشکی درجه دان سیاست فد فقراغن دان فردماین
 دان ساعت فندی مناریک هاتی اتق وطن . تیف ۲ فکر جان
 دفر بواتن دغن اخلاص ، عادل ، برانی دان راجین . دی سلالو
 بکرجا ملکوکن کوچینش دغن صبر دان تنف ، سکیلینفون
 سوسه دان سوکر .

هیدوف تاهون (۱۷۳۲ - ۱۷۹۹)

« بت (۱) » ، « ولنجتن (۲) » دان فراغي

فوک ۲ یغ لاین . کات مستر « خلدستن » ، کتیک
 منر شکن سجاره لورد فلمرستن (۳) « سوده ماتپ :

(۱) بت (Pitt) ، سئورغ اهل فولیتیک ائگریس . ای
 ساعت ممتنه بکی فمرو نئا کن فرنچیس بوکن سکالی ای
 مفرساتوکن کرجان فرنچیس ایت .

هیدوف تاهون (۱۷۵۹ - ۱۸۰۶)

(۲) ولنجتن (Wellington) اوفیسر ائگریس یغ مغفلاي
 بلا تئرا کرجان دفرنچیس تاهون ۱۸۱۵ . ای بنتوان بکی
 نافولیون دفرراغن « واتراو » . دالم شعر « تنسن » (توکغ
 شعر ائگریس) ماس کوین فکتوریا ، ادا سمانو شعر یغ
 ساعت موجی بکی ولنجتن ایت . دالم شعر ایت ترسموت جوک
 بهاس « نلسن » ، فمیتو نافولیون دفرراغن لاوت دان ولنجتن
 ددارت .

هیدوف تاهون (۱۷۶۹ - ۱۸۵۲)

(۳) (فلمرستن) (Palmerston) سئورغ اهل فولیتیک
 بئسا ائگریس ای ادا منجابت فکیت منتري لوارن ، دان
 منجادی فیلدیک منتري ۲ یغ لاین . فکیرانن تاجم فنداغیفون

« ساي برکيتمين ، بهوا لورد ايت تفکي چيتا ، قواة
 کماوان ، لنجوت فقتهوان فد کوچين هيدوف .
 اي تباد ماو منجاتوهکن ديرين قد کينسان دان تباد
 لاري دري کسوساهن . مک فراغي ۲ اينله يچ مپيکنش
 منجادي ايکوتن کامي سرت ايکوتن ~~اورغ~~ سماسش دان
 کمدينش هتک جاديله کامي مانسي يچ منونيکن
 کوچين يچ ترثيکول دباهو کامي ماسيخ ۲ ، سکايقون
 کقوانن کامي کورغ دري کقواننش دان لشکه کامي
 قنديق دري لشکه .

کقوانن کماوان دان کتکين چيتا ۲ لورد ايت ،
 بو کنله ماس موداش سهاج ، ماله برککالن هتک هاري
 تواش . اينله يچ مپيلکن کلماهن دان منجاوهکن
 کمندورن هيدوفش .

جاوه دالم بهکين فوليتيک دان کارغ مئارغ .
 هيدوف تاهون (۱۷۸۴ - ۱۸۶۵)

« فماره ايت مروسق فراغي بايک »

اورغ يچ برفراغي بايک دان بر ترتيب سوفن ، ساغته
 موسوهي فماره دان فميراغ ايت .

مهر سيهکن ديرين دري کدوا صفة ترسبوت ،
 بو کنله فکرجان يچ سوسه اتو سوکر ، ماله منجادي
 طبة يچ تتف بکي اورغ يچ برفراغي بايک ايت .
 اينله فميرين الله يچ تيادا ترهرکاي اوله مريک .
 اداله فماره دان فميرغ ايت دوا صفة يچ ساغت
 منچلکاکن مانسي . دري ايت مستيله کيت منچلکاکن سره
 منلادن اورغ يچ برفراغي قشاسيه لاکي فپتون ، سفاي
 ترچافي اوله کيت جالن کينارن دان کسوجين .

لالاکي يچ برفراغي بايک ايت ، منويه کشدش سياف ۲
 يچ برفراغي سفرقي فراغيث . کادائش ايت ساغت مناريک ،
 سقاي برفراغي دان برکملکوان سفرقي کلکوانش ايت ،
 سبا کيمان بسي براني مناريک بسي .

« سير جون مور » (۱)، ساعتله ترقيله دانتارا فبسر ۲
بلا نترا « بني نبير » دان ساعت ترقيش دالم فر كمفولن .

(۱) « جون مور » (More, Sir John) ، سئورغ
اوفيسر اغشريس يغ ساعة مشهور فد تاهن ۱۸۰۱ ، اي مندناغي
مصر دغن « سير رلف ابر كمبي » ، داؤتوس اوله كرجان
اغشريس كارن مېنتو بلا نترا تركي مغلواركن بغسا فرنچيس
دري مصر ايت . بهارو سهاج اي سمفي د « اسكندرية » ، برسيفله
جنرل فرنچيس (مينو) دايجيف (قاھرة) اكن منتهكيس كدا تاغن
مريك . مك تر جاديله فقراغن داسكندرية هئاك « جون مور »
دان « رلف ابر كمبي » دنداقت لوك . بيراف هاري كمدين ملا يخله
جيوا « ابر كمبي » كران فاره لوكاڭ ايت .

سكمبالي « مور » كاء اغشريس ، دسمبوله كدا تاغن
اوله كرجان اغشريس دان رعية دغن بيراف ككراغن سرت
موجيكن كسيكافتن دالم فقراغن ايت .

تاهن ۱۸۰۸ ، براغكتله اي كسفاپول هندق ممرافي
« بلا نترا » نافو ليون » دفولو ۲ سفاپول ايت ، سمفي مشهور
تواهن سئوگي ۲ . دالم بهگين فولتيك ايفون تربيلغ سئورغ
يغ جمفول جوك . مك اينله يغ منجاديكنن برلاينز دغن

اي ساغت سوک بر كاول دغن مريك . سدغ صحابه ۲
ايت ساعتله ممفرها تيكن تفكه لا كوڭ سرة منيرو طبعة دان
قراغين . مريك ستوجو ماغت « جون » ايت جادي فمولك
دان ايكونن مريك دالم سكل حال . تر تاون دان تر تاريك
هاتي مريك ، ايله كارڭ قربواتن ، كبرانين سرة صفتن
يغ سمفونا دان قراغين يغ مليا . كات فقارغ تاريخ : قراغي
« جون مور » ايت ، اد ممفوي اي بكس يغ قليك فدا
قراغي بلا نترا « بني نبير » . اي منجادي ايكونن بكي
مريك ، بوكيله كران كمكنهن دان كملينن ، ماله
كارن قراغين يغ موده دتير و ايت . « كشتارن جون مور »
مناريك هاتي دان مقاسوه كسوفانن مريك . فد فرمولان
فر كاولنن مننجو كن بهوا « جون » ايت سئورغ يغ دالم تيلقكن ،
جاوه فنداغن ، بيچق دان تكس فد قراغي دان كسوفانن .
فوكا ۲ يغ باق . اي ماتي دالم فقراغن « كرنا » سالة سانو
فقراغن فولو ۲ ترسبوت .

هيدوف تاهن (۱۷۶۱ - ۱۸۰۹)

« سئورغ یغ برچیتا تفکی ، ادا بر بکس فد لاین »

فوک ۲ یغ سوک مغربنکن حیواش بوات مبنسو
اورغ ۲ له ، سئوله ۲ ث ای مناریک مریک سفای مشیکوت
فرجلانن .

کات « سر ولیم نیبر . » (۱) (تو کغ تازیخ فقران
فولو ۲) : دالم سباله ساتو فقران ایت ، کالهله بلاتنتر
سفاپول ، هفک برنیة مریک هندق ملاریکن دیری
دری میدان فقران . کمدين ماجوله کموکا سئورغ فمودا
دری فوک ۲ ، مریک ، مشیرکن سافو تاغن ، سمبیل
برسرو : « ایکو تله اکو !! » . مندغر سروان این
برسدیاله بلاتنتراب ماء یکوت ، هفک ملانوی
وتاسن (فرغکن) یغ تله دفنچغ موسوهپ (فرنجیس)

(۱) . « سیر ولیم نیبر » (Sir William, Niebuhr) ،
سئورغ اهل تازیخ جرمن . ای فقرغ تازیخ رومان ، دان
فمفین یغ لافغ هائی دان فنداغن
هیدوف تاهون (۱۷۷۶ - ۱۸۳۱)

کاء دائن این منجادیکن فرجواغن یغ هیبت لاکئی دهشقه ،
دان تارا کدوا فاسوقکن ایت کمبالی . تنافی دساکن فیهوق
سفاپول ما کین لام ما کین کارغ ، آخر پ فاسوهکن
فرنجیس مندافت مندور دان کاله .

دلاین فقران ادا فول سئورغ فمودابر نام « ادوارد
فریر » ای ماتی دالم بر عمر ۱۹ تاهون دتغه میدان فقران
جوک . بلاغن حاضر پ دالم فقران مپابوغ باوا ایت ،
لبیه باقی دری بیلاغن تاهن عمر پ . تو بهپ کوروس دان
باغونپ بایک ، تنافی داداپ دفنوهی اوله راجین ،
برانی ، قواة دان چمبورواکن ددتاغي موسوه . دری ایت ،
دفندغله ای اوله بقسپ (سفاپول) جادی فوک
دان فمفین مریک دمیدان فقران .

اف ۲ یترسبوت داتس سمواپ منجادی چنتوه
دان تلادان بکی مانسی دالم فرکاوان هیدوف .
اورغ بایک ۲ دان اورغ ۲ ترندغ ، مستیله براوسها

مها سوت مانسي سفای منيرو دان منلادن فراغي
کسوفانپ. مريک مستي مننجو دان مجاري مانسي
يغ دباوه ککوسا نپ، کفد جان کما جوان دان کفنتارن
سرت براوسها بوات منغکي دان مهر کا کن نام، مريک
دغن علم کفند اين، فراوسها ن دان کسوفان.

افبيل داغکت سئورغ فمفین يغ برهمة تغکي دان
بر فراغي بایک، منجابت فغکت مليا، مستيله اي
مفهرها تيکن کا دأن اورغ يغ بکرجا دباوه پ، سفای دافت
مما جو کن مريک فدا قلبا کي کيجيکن. کران ايتله
مکک تيف ۲ بلا تنترا يغ دکفلاي اوله « نلسن » (۱)،
مفپاي ايفاتن يغ سوچي سببا کي ايفاتن « نلسن »

(۱) « نلسن » (Nelson)، سئورغ فغليما لاوه اغکريس
يغ امت مشهور. هيدوفن امت ترفوجي دان دهر کا کن
اوله بفسان. اي ماتي دالم فقراغن ترافلگر (Trafalgar)
دان دکيريم ميتن کا اغکريس.

هيدوف تاهن (۱۷۵۸ - ۱۸۶۳)

سنديري.

سماس « وشنجنتن » مفغلاي تنترا امريکا،
تراساله اوله فندودق سان، بهوا کقواتن مريک
تله برتمبه. افکل وشنجنتن تله بر عمر توا دان تياد
کواس لاکي مغوروس فکر جا نپ، دمان فد ماس ايت
تمبول فول فر بنتاهن يغ دهشت انتارا فر نچيس دان
امريکا شريکت، هغکت ددوکت فقراغن ايت تله برچا بول
دفنتو کوتا. مک دتوليسله اوله « ادمز (۱) »، سفوجوه
سورة کفدا وشنجنتن، کندوغنپ: « بنتوله کامي دغن نام
اغکو، سفای دافت کامي فر تولوغن دالم کسفسران دان
کلماهن کامي، کران نام اغکو ايت لميه برکونا فد کامي
درفد بلا تنترا يغ بايق ».

(۱) « ادمز » (Adams) فر سدينه يغ کدوا دري امريکا
شريکته.

هيدوف تاهون (۱۷۳۵ - ۱۸۲۶)

دري کتر ائڻ ايت پاتله بهوا، فمفين ۲ يڻ برفراڻي
 بايڪ دان برهمه تڻڪي ايت، دڦندڻ اوله قومپ لبييه
 دري ممدڻ راج. وقت امير يڪا شريڪت دڦندا اوله بهيا ڪلهن
 يڻ ساغت، همفير ۲ روه فرسا توانپ، سدڻ وشنجنڻن
 ڪتيڪ ايت برنيه هندق ملتقن جباتنپ سرت
 ميسهڪن ديريپ درڦد اورڻ بايق. مڪ دتوليس فول
 اوليه « جفرسن (۱) » سفوچوء سورة ڪڦداپ، ايسپ
 « اڻڪو ڪفرچيان انق نڪري. رهسيا يڻ سوليت ۲،
 سموپ ترفڪڻ دتاڻن اڻڪو، يمان ايتله ڪقواتن دان
 سندي بڪي موسوه ۲ يڻ بر مقصود هندق مڃاچو انق
 نڪري سرة مهالو مريڪ فد فر بننتاهن دان فتنه.
 منوره فڪيران ساي، فراڻي بايڪ ايت، ايله مڃاتور

(۱) « جفرسن » (Jefferson) فريسدينه يڻ ڪتيڪ دري
 امريڪا شريڪه.

هيدوف تاهون (۱۷۴۳-۱۸۲۶)

فر ڪمفولن، ممفرها تيڪن ڪا داءن ليد ۲ پ (ممبر ۲ پ)،
 ملارڻ مريڪ دري بر بننته دان مڃاچو ڪنپ فد سڪنڦ
 ڪبهڪيان. فر ڪمفولن سماچم ايتله يڻ منريه تيڪن
 اورڻ ۲ بايڪ، بيرفون اورڻ سڪارڻ اتويڻ اڪن داتڻ.
 سدڻ دبوي اميريڪا، تبادله لالاڪي يڻ بر ڪا داءن
 (بر فراڻي) سفر تي ايت سلاين اڻڪو. توهنڦون
 تله منتقن فڪرجان ايت بوات اڻڪو، سبب اڻڪو له يڻ
 دانڪرا هين فراڻي دان فرسديان يڻ بوله ملواني ڪداتڻ دان
 ڪا داءن زمان. سدڻ اڪو بلوم لايق لائي ممڪو فڪرجان
 يڻ امت بسرايت، ڪران منيلڪ فد ڪا داءن ديريڪو اتو
 ڦنداڻن اورڻ لايين ڪڦداڪو.

تله ڊچر تراڪن اوله سئورڻ تو ڪڻ تاريخ ففراڻن
 فولو ۲، ڪا داءن سئورڻ فموك يڻ بر بڪس فراڻين ڪڦد
 سڪل فڻيڪوتن، ڪتاڻ: « وقت بلا تئرا اڻڪريس برديري
 بر صنف ۲ دميدان ففراڻن فد ساله ساتو فنجورو يڻ امفت،

داتقله بلا تترا فرنجيس يځ د كفلاي اوله « سول » (۱)
 گران برسديا فرغ . سدغ « ولنجن » (فوك بلا تترا
 اغكريس) بلوم حاضر لاکي . مک ساختله هارف بلا تترا
 دغن هاتي يځ فانس سره ماره ، اکن کدتاغتن . سکو پوڅ ۲
 نمقاله اوله مريک دفونچا بوکيت ، سورغ لاکي ۲ داس
 کندرانن . مک مريک ساختله مفرهاتيکن کدتاغتن
 لاکي ايت دان ايفون داتقله کفد مريک دغن بېراف
 سگراش . سبکيران تله دعادتکن اوله بلا تترا ، افيل

(۱) « سول » (Soult) ، اوفسير نافوليون يځ فالېغ مشهور .
 تيف ۲ فقراغن فرنجيس يځ بسر ۲ ، اي سلاو چمفور تاغن
 فدان . سمرت فقراغن سفاپول دان واترلو . سسوده کرجان
 فرنجيس درو بړهکن اوله نافوليون ، داغکتله سول ، ممتو
 جبان يځ بسر دېهکن مېتري فرنجيس . تاهون ۱۸۳۹ ، اي
 فرنگي کاءغکريس ، ممتکتنيکن « لوي فليب » گران محاضيري
 کرفان (فکتوريا داغکت منجادي راج) . سوقت « نير » دان
 « دوماس » مغاز تاريخ فقراغن فولو ۲ ، « سول » بايق مېنتو
 بېکين رنجان دان بواه فکيرانن .

هيدوف تاهون (۱۷۶۹ - ۱۸۵۱)

کدتاغن سوات يځ ساغت دحاجاتي دميدان فقراغن ، مک
 برسورقله مريک گران ککيراغن دان کسکان . مک اتس
 کدتاغن « ولنجن » ايتقون کمورو هله سورق سکين تترا
 اغکريس دميدان فقراغن ايت ۰ « ولنجن » لالو برديري فد
 تمقت يځ بوله کلپاتن باکي کدوا فيق تترا يځ اکن برجواغ
 ايت (اغکريس دان فرنجيس) . وقت ايت ماءشارتکله
 سستغه اورغ يځ حاضر (بلا تترا اغکريس) سمبيل مننجوء
 کغد « سول » سدغ اي برديري امت دکت کغد ولنجن ،
 هغک بوله کلپاتن باغون موک ماسيغ ۰ مک منوليله ولنجن
 کغد « سول » ايت ، دغن فغاهاغن يځ تاجم ، سراي برکات
 دغن له لمبوت ، ساکن ۲ بريسيق دغن ديرين سندنديري
 « لاکي ۲ اين فناکوت ، تتافي کچپاتن برهيا . اي اکن
 دبري جنجي برفرغ دان اکن دکالپکن دالم فقراغن ايت .
 (فرکتانن ايت سبېرنن کچادين ۰ ف ۰)

فراغي مانسي ايت اد بربکس فد اورغ لاین ، سباکي

بکاسن علم تو کڅ شعر اتو سبا کي بکاسن عزيمه تو کڅ تشکيل .
دري ايت ، اداله اورڅ يڅ ممفو پاي فراغي بايک ، برکقواتن
لبيه دري کقواتن مانسي کبايقکن . کات « بمبي » (۱) .
سکيراڅ اکو دبزر کن اورڅ ملالوي تانه ايطالي ، تنوله
اکو برجهفا دغن بلا تترا يڅ اکو چنتاي ايت .

دچرترا کن اورڅ : « کبرانين سيدنا عمر ابن خطاب (۲)

(۱) بمبي (Pompey) ، سئورڅ فبسـر کرجان رومان دان
اوفسير بلا تتراڅ . اي تله برفرڅ دغن سفاپول ، افریکا دان
اسيا . دسبککن بايق فرتولو غن کفد رعية روداني ، داغکتله
اي منجادي فهمين سره دفتدغ اورڅ سکيل فرکتان . ببراف
هاري دبلا کڅ ايت ، تمبولله فرسلسپن انتران دغن يوليوس
قيصر هڅ منر بيمکن فقراغن يڅ دهشة « دفرسيلسيا » .
دالم فرجواغن ايت ، کالهله « بمبي » دان ملاريکن ډيري
کنځکري مصر سره دسان دپونه فول اوله بطليموس .

هيدوف ۱۰۲ — ۴۸ تاهون سيلوم تاهون مسيحي

(۲) « عمر ابن الخطاب » (رضي الله عنه) سئورڅ وجڅکا
اسلام يڅ امت بسر جسان بکي اسلام دان فلووڅ . بايقله

(رضي الله عنه) لبيه هييت درفد مات فدڅ .

ترکاڅ ۲ اد فول نام لا کي ۲ ايت ، ممفو پاي سوارا
بغ لبيه مشهور دري سوارا بدوق (تابوه) . مک تله ميوروه
سئورڅ فوک يڅ دافت لوکا فاره دميدان فقراغن ، بهوا
دسروکن نماڅ لبيه بايق درفد لوکاڅ . برکات « صمول
سميلز » (۱) : « واجبله اتس قومکو يڅ ماتي دالم فقراغن

نکري ۲ يڅ دتعلو ککن کباوه بنديرا انکام الله . اي سئورڅ
کاي ، براني ، لوروس ، صبر ، برفکيرن سوجي ، تنف دالم
تيف ۲ فکرجان دان سوک ممبنتو اورڅ يڅ ملاره .

هيدوف ۴۰ تاهون سيلوم هجرة ، ماتي تاهون ۲۳ هجريه .
(۱) « صمول سميلز » دفرانککن دهادنجتن (سکتلند)
فد ۲۳ دسمبر ۱۸۱۲ . اي کفلا فقارڅ فد ساله ساتو بوکو يڅ
دکلوارکن دکوتا « ليدن » (انکريس) . کمدين اي داغکت
منجادي توکڅ سليديق فد شريکه جانن کريتافي ، کسدهنن
فکرجان ايت دتڅکاککن دان دودقله اي موارڅ کتاب ۲ ، يڅ
سموان برها لوان ممفر بايکي فراغي ، مک بايقله فول کتاب ۲
ايت يڅ تله دفتدککن کفد برماچم ۲ بهاس يڅ هيدوف دايروفه .
(واقتن ۱۶ افريل ۱۹۰۴)

بهوا اد اي منجاديے فرتولوغن باكي فموکا ۲ بوات
مر بوت کمناعن ۰ کران سوارا یغ ماتي ایت ، مستيله
مشکر قکن هاتي سکلین فغیکوت ۲ دن ممبشکیتکن کمرهن
دان کهرانین مر یک ملاون موسوه دغن تأمغیت ماتي فول .
کات شعیر :-

« قدقاز بالنصر لماخر قاندهم * اسم القتل وما آباو بخسران » .
مقصودش :-

« افیل ماتي سئورغ فموک * کمناعن ایت داتغ کموک
نام تر بونه اتوفون لوک * تیاداله منجادیکن سوسه دان دولک »
اد فول لا کي ۲ یغ ملیا دان برهکیا ایت ، بلوم
دمشهور کن نماش دان بلوم دهر کاکن جسات ، ماله کمدين
ماتین . کات « مشلیة » (۱) : « یولیوس قیصر (۲) ماس

(۱) « مشلیة » (Michelet) ، فقارغ فرنچیس . اي تر فلاجر
د « سربن یونیورسیتي » سستله تمت فلجارنش ، باقبله اورغ
بلاجر کفدانش دري گورو ۲ یغ لاین . کتاب ۲ کراغنن ترلفو

هیدوفش ، بلومله ظاهر کقواتش یغ بسر ، فریتناهنش یغ
کو که دان کهرانینش یغ چوکوف ایت ، ماله سسوده ماتین ،
سرة نمفاله کتیک ایت کسوجین فراغین دان دکتهوي
اورغ بهوا اي سئورغ لا کي ۲ یغ بنر لا کي تتف فدسکنف
فکر جائش . بکیتو جوک « ولیم الصامت » (۳) سماس
هیدوفش بلومله دغدغ اوله قومش ، سبکیمان فنداغن مر یک

باقی ، سفرت تاریخ فرنچیس ، فبرونتا کن دالمن ، تاریخ
رومان دان کفندیکن تاریخ ۲ کما جوان سرة باقی جوک
کراغنن دالم علم فرکاولن ، تاریخ کجادیکن دان علم فلاسفة .
هیدوف تاهون (۱۷۹۸ - ۱۸۷۴)
(۲) « یولیوس (Yulius) ، سئورغ فریسیدینت رومان دري
تاهون (۱۵۵۰ - ۱۵۵۵) .

(۳) « ولیم الصامت » (William the Silent) سئورغ
فیمقین یغ مهابیسکن تنکاان بوات مفسکن بلندا دري تاشن
سفاپول دان فقراغن « سنماليه » . اي تله ماتي سبب دبنوه
اوله اورغ کر یستین . مک دباواله بشکین اوله بقسا بلندا
دغن اوفچارا کحرمتان سرة دسرهن کفد الله .

هیدوف تاهون (۱۵۳۳ - ۱۵۸۴)

سسوده ماتيش .

کتهويله ! بهوا هيدوف مانسي يغ ترفندغ بايك دان
مليا ، يايت هيدوف يغ منيغکلکن بکس يغ ککل کونا
فنيچونتمکن کتغکلن دان کتکوهن کمانسيان يغ سجاتي .
هنچور لولو توبوهش دالم تانه نامون فر کتآن دان فر بواتش
ماسيه هيدوف ، دان تباداله اکن هيلغ ليف سلماش
دانتارا قوم دان بهشاش . روحش يغ سوچي ايت سنتياس
بکرج مهيدوفکن فکيران اورغ ۲ يغ کمدينش ، سره
مغواتکن چيتا ۲ مريک دان ميمفين مريک فد فراغي بايك
دان مليا . کران ميمغ تيف ۲ بهسا مانسي ايت تباد دافت
فر تنجوه اي فد کماجوان دان کيجيکن ، ملانينکن دغن
مشمبيل تلادن دان چنتوه فد فرجلانن فوکا ۲ يغ تله مراس
کماجوان دان کبايککن دسکنف ماس ، فوکا ۲ ايت ميمغ
دغندغ اوله قومش ، سئمقام افی دفونچا کونغ يغ منراغي
(ميناري) کليلش مبابوا اودارا کسوفانن دان کماجوان .

محرماتي دان مليا کن فوکا ۲ ايت ، ايله فکرجان دان
کفرچيان يغ تله تيف دالم دادا ماسيغ ۲ مانسي . کران
مريکئيت ممفوپاي فکيران يغ ساغت برسيه دان درجه يغ
تغکي دان ظاهر دمت قوم يغ سماش اتوفون يغ کمدينش .
تيف ۲ فکرجان دان فر بواتن مريک بوله ديغکلکن منجادي
هرت فساک يغ امت برهرک باکي بهشاش . بواه توتر دان
فکيران مريک ، منجادي فر فکاشن دان فر ديرين يغ ساغت
تکوه باکي اورغ بايق . اينله يغ ممبوات فرهبوغن اورغ ۲
سکارغ دان يغ اکن داتغ سره بفأ ۲ دغن انق ۲ دبلاکغ
هاري . ايت جوکاله يغ ممبوکا کن برماچم ۲ جالن اوسها
داب فکرجان يغ برکونا باکي مريک ، دان يغ منديديق
سکل هاتي دغن تيف ۲ کبهکيان هيدوف سره منجاديکنش
کاسيه فد تيف ۲ کمليان دان کماجوان ، سفاي دافت
مريک ممکغ بنديرا کچيان دان کمانسيان سلماش .
ادفون فراغي بايك يغ تله ترلوکيس فد فکيران

مانسي ، مستيله تنف دان ککل سمني کفدقوم دان بقسان .
 بکيتو جوک بواه توتور فوکا ۲ دان فيمفين ۲ ايت ، مستي
 ترهمفر قد هاتي لا کي ۲ ببراف ابدلماش هعک جاديله اي
 سواة فراغي يغ تنف باکي مانسي دالم کييدوقنش دان ظاهرله
 اي قد قرکتان دان فکرجان مريک تيف ۲ ماس . بواه
 توتور دان ايسي فکيران فوکا ۲ ايت ، سنتياس بريسيق ۲
 دغن مانسي يغ هيديوف دبلا کيخ مريک دان ساعته بربکس فد
 هاتي دان کادان مانسي ايت سلما ۲ ث . بوکنکه « موسی » (۱)

(۱) « موسی » عليه السلام ، سئورخ نبي قوم بني اسرائيل ،
 سيلوم عيسى عليه السلام . اي ميمفين قوم کفد انکام توهن
 الله دغن ممباوا ببراف منجزة دان چنتوه ۲ سره دتياي اوله
 سوداران « هارون » عليه السلام . اوله کيبارن دان کتتافن
 دالم فکرجان ايت ، دافله اي دمالکن فرعون موسوهن يغ
 امت بسر ايت ، دان بايقله مانسي يغ تندوه دان طاعة کفدان .
 مک دبلاه يغ ممفوپاي کتاب تورا دان انکام يهودي . سايع
 فد ماس اين انکام يغ سوچي ايت تله روسق بناس اوله بدعة ۲
 يغ دکوارکن اوله فنديتا ۲ يهودي ايت .

عيسي (۱) ، داود (۲) ، سليمان (۳) ، محمد (۴) صلعم .

(۱) عيسى عليه السلام ، رسول يغ ممباوا انکام نصاري
 (کريستين) دري توهن الله . دان کفدايله دتورونکن کتاب انجيل .
 اي ساعتم براوسها دهافوسکن بدعة ۲ يغ دماسوه کن اورخ کفد
 انکام يهودي دان ميمفين مانسي فد ميمبه الله سره منوروت
 فراتورن يغ سينرن . سايع سکالي اوسهان ايت ، تله دروسق
 فول اوله فنديتا ۲ کريستين ، هعک ليله کچمراغن انجيل يغ
 امت سوچي ايت .

دري وقت ظاهريله دمولا ي بلاغن تاهون مسيحي يغ
 سکارغ تله چوکوف ۱۹۲۹ —

(۲) . داود عليه السلام ، سئورخ رسول يغ داوتوس اوله الله
 ممباوا فراتورن هيديوف برتوهن ، دغن کتاب « زبور » ايله يغ
 مولا ۲ مندافت کفندان ملبور بسي دان مفر بوات باجو بسي .
 بریتا ايت ترسموت جوک دالم « القرآن الکریم » اکن منجادي
 چنتوه دان تلادان باکي امة اسلام (خصوصاً) دان سکلين
 مانسي (عموماً) . سايع بئر کفندان ايت تله هيلغ لپف دري
 امة اسلام ، دان امت براوتوغ بقسا باره يغ مندافتن .
 (۳) سليمان عليه السلام ، سئورخ رسول يغ دکيريم توهن
 بوات ميمفين فراتورن ۲ کفد مانسي . ددالم قرآن اد
 دپتاکن بریتان ، کونا منجادي فنداغن دان چنتوه باکي رامي .

دېله یغ مولا ۲ منډیر یکن رومه باتو یغ بسر ۲ ، سره ممبوات
برهاجم ۲ اوکیران دان گمبر ۲ سره ای فولاله یغ فرتام فندی
دان مغرتی فرچکافن بورغ ۲ دان تاهو مغمبیل فقرتین دان
مماکیکن اغین بوات سسوات ککونا ن .

« فیتا غوروس » — فروفیسور یغ مشهور ایت ، ابله مرید
دري نبي سليمان عليه السلام . بکیتوله ترپات دالم کتاب ۲
تاریخ . تنافی دمناکه دان سیافکه یغ مفسکائی هرت بندایغ
امت ماهر ایت یغ داتغ دری سئورغ اوتوسن الله یغ واجب
کیت فرچیا ی ؟ ائمه اسلام دیواس این ، منچیوم باؤ کفندان
انتفون تیاد دافت ، ملاهن اورغ بارت جوکاله یغ برکیرغ
هاتی مندافتن .

(۳) . محمد صلعم ، رسول یغ فالیغ اخیر سکالی . هیدوف
(۲۰ افریل ۵۷۱ — ۶۳۴) . ای ظاهر کدنیا این ، کران
ما منکن فندودقن دان مهیلککن بدعه ۲ یغ دماسوء کن اوله
فندی ۲ کدالم انکام کرستین دان یهودی . کفدپاله دنورونکن
« قرآن » یغ مقندوغ علم کتوهان دان کدنیا ن یغ ساعت
برستوجو دغن سکلین مانسی دان ماس . دالم قرآن دپتا کن
جولک ، افکه یغ سبئر ایسی انجیل ، تواره دان زبور یغ تله
روسق فراتورنن ایت دان دپتا کن کسلاهن ۲ فوکا یغ
منجالتکنن . قرآن ایت مقندوغ بیراف فایجارن دان ماسوت
مانسی سفای بلاجر علم ۲ کجادین . سفره تانم ۲ من ، بنا تغ ۲ ، مانسی

لاوت دان ایستین سره دارت دان کندوغنن دان لاین ۲ سباکین .
اسوهن عقل دان فراغی فون چوکف دپتا کن دغن مواسکن
هاتی دان فکیران . بر بهکیاله مانسی یغ منوروت فراتورنن ،
سره منطعاتی سوروهن دان منجاوهی لر اغنن . چلاکاله مانسی
یغ ممفغ دری فرجلانن قرآن اتو یغ ممشکون دغن تیاد تاهو
مقصود دان توجوانن .

تیاد دافت کیت دولک ککیراغن هاتی بئسا بارت یغ تله
مفردافت دوا فریتک دری بهکین ۲ فرتنجوق قرآن یأیت بهکین
علم کصیحاحتن دان کپیدوفن . سایغ مریک ترلوف دان انکار دالم علم
کتوهانن ، کسوفانن دان کسوجین . تنافی ائمه تیمورتله منغکککن
سکلینن هغک جادیه هیدوفن مندور دان هینا .

روسقن فرجلانن اسلام ایله دسببکن فوکا ۲ ن ، سبکیان
روسقن فرجلانن کرستین دان یهودی دهولو دسببکن اوله
فندی ۲ ن فول . هاله ، شکور کیت کفد الله یغ مها سوچی ، یغ
تله ممبیل فونچا انکمان ایت (قرآن) یغ مان تیاداله اکن
براو به ۲ اتو هیلع سبکیان تواره دان انجیل دهولو ، سکلیفون
بیراف باقی بدعه ۲ یغ دادا کن اوله علما ۲ ن . کیت ماسیه ادا
هرافن ، اسلام اکن دافت هیدوف کبالی سبکیان هیدوفن فد ماس
رسول الله صلعم دان صحابه ۲ ن دهولو کال امین ، استجب
اللهم امین .

سقراط (۱)، افلاطون (۲)، زنفون (۳)، سنکا (۴)،

(۱) « سقراط » (Socrates) فروفیسور یونان یغ مشهور. ای متاجر کیسائن ایله دغن جالن محاوره (نان براتان). کات مرید ۲ ن، کلیمین سقراط سکیران داغن ۲ کپیدوفن دان فلجارنن فاتوله ای دکتا کن « سئورخ یغ سوچی » سره دسرو: « هی سقراط! بری شفاعتله کامی »

هیدوف ۴۶۹ تاهون — ۴۹۹ تاهون سلوم مسیحی.
(۲)، افلاطون (Plato)، فروفیسور یونان یغ مشهور جرگت مرید درفد « سقراط » دان کورو اوله فروفیسور « ارستو ». ای داتغ کصمر دان بلاجر دسکوله « یمین الشمس » یا یت سکوله یغ ترکمل سببا کی سکوله تقیکی دان داجر کن فداش برماچم ۲ فتههوان.

هیدوف ۴۲۹ — ۳۴۷ تاهون سلوم مسیحی.
(۳)، زنفون (Xenophon) فقارغ دان اهل تار یغ یونانی.

هیدوف ۴۴۵ — ۳۵۵ تاهون سلوم مسیحی.
(۴). سنکا (Seneca) کورو « نیرون » (راج بسر رومان). براتیق د « قرطبه » ای سئورخ فروفیسور، اهل کارغ متارغ دان سیاست. دامبو سکمن نفس یغ فغابیسسن، کران دیونوه اوله نیرون سندیری دالم فرهفونن اورغ ۲ یغ

کارالمارکس (۱)، ستیاس برچا کف ۲ دغن کیت دری دالم قبور مریک دان سلالو ممبری فنداغن دان مننجوکن چنتوه ۲ فراشی بایک دان ملیا فد حال تولغ مریک فون تاء کن برجمفا لاکي دالم تانه. سکلین امة تنتو دانت مندوگ، سکیمنا که بسرپ تواه مریکیت، دان بکیمان تکیپ هرک کپیدوفن مریک، سکالیفون

کنا حکم بونه کران ملاون کرچان.

هیدوف ۳ تاهون سلوم المسیح سمفی ۶۵ تاهون کمینن.
(۱) « کارالمارکس » (Karel Marks)، سئورخ فروفیسور کریستین فیلیتیک یغ دفرا تکیکن د « ثریف » (فرنیچیس). مول ۲ ای دسر هکن اوله بفان فد « بون یونیر سیتی »، نتافی هاتین تیاد تتف بلاجر، کران بمبع دغن ککاسیمهن « بونا » اتق بارون. ستله تتف فرجنجینن اکن برکاوین دغن « بونا » ترسبوت، کمالیله ای بلاجر فد یونیر سیتی برلین (جرمن). ای ادا هنشکاکن فساک سبواه کتاب یغ برنام « کفال هرک ». کتاب ایت تاء دترجمکن اورغ کفد سکلین نیاس یغ هیدوف دموک دنیا. ایسیین فراتوزان کما جوان دان کادان فرهفونن. ظاهرن تاهون ۱۸۱۸.

فرچکافن دان بواه فکیران مریک سمی کفد کیت دغن
بهاس ۲ یغ بلوم فرنه لیده مریک منو تورکنپ، بهکن
بلوم دکنل فدماس مریک لاکي . کات « تیدور بارکر » (۲):
« مانسي یغ هیدوف سفرت «سقراط» لبيه برهرک دان
برکونا باکي ائمة دنیا درفد اورغ ۲ بسر کر جائن
یغ بايق . سکیراپ ماتي مریکئیت، تیداله فساک یغ
اکن دتفکالکنپ سفرت فساک یغ دتفکالکن اوله
«سقراط» سندیری .

کتیویله - فبسر ۲ یغ بکرج دان کتوا ۲ یغ برفیکر،
ترسبوتله کاءدائپ یغ سینر دالم تاریخ کهیدوفن کلق .
کاءدائپ ایت، بوکنله سمواپ، ماله دالم بهکین کهیدوفن
دان کمانسیان سفرت بکس یغ دتفکالکن اوله فوکا ۲ یغ

(۲) تیدور باکر (Paker Theodore) سئورغ توکغ
فد اتو دان اهل فرهمفون یغ ترنام دامیریکا .
هیدوف تاهون ۱۸۱۰ - ۱۸۶۰

بایک ۲ درفد راج ۲، کتوا ۲ اکام، فروفیسور ۲، اهلی ۲
فولیتیک دان کبفسان . مک مریکاله مانسي یغ ملیا دان
لاکي ۲ یغ برانی . برکات «کارلیل» (۱): تیداله تاریخ
یغ عموم منفعتپ، ملاهن تاریخ فرجلان فبسر - مانسي
مک ایتله علامت قوم یغ هیدف دان ماجو . فکر جائن
فبسر ۲ ایت میمغ دفتدغ دان دهرکاکن تفکي اوله
قوم دان بفساپ . عقل مریک اد بر بکس باکي دیریپ
ماسیغ ۲ . مریک ساعت سوک براوسها مهیدوفکن فکیرن
انتوء کفرلوان عموم . فراتورن قوم دان بفساپ تراتور دغن

(۱) «کارلیل» (Carlyle)، فقارغ بفسا اشکریس یغ مشهور
دان اهلی تاریخ یغ فینتر . بکین اد بیراف کراغن یغ منبجوه کن
کلاکي ۲ ینش فد فتمهوان دان فکیرن . سفرت کتاب «ابطال»
فبروتئاکن فرنیچیس دان کتاب فرجلان «فردرک» یغ بسر .
کارلیل ایت تولن یغ فالیمغ قریب سکالی فد «امرسن»
(فعلشغ امیریکا) دان «لجیتی» (اهلی شعیر جرمن) .
هیدوف تاهون ۱۷۹۵ - ۱۸۸۱ .

سکل فرېواتن مړيک دان فکیرن یغ سوچي د تربیتګن
اوله عقلپ. دري ایت ددافت دان برتیبازنله سکل جنیس
کجادین بارودان کماجوان. اینله فرملان کبابکوسن
اکام یغ مېموکا سکل ایکان عقل دان مېمباوا کنبیباسن
فکیرن.

کات « امرسن » (۱) : تیف ۲ فرجلان ائمه، ادا
مفویایي بکس. مک یغ سېسر ۲، ابله بکس فرجلان
دان فرفکاغن ائمه اسلام. بکیتو جوک فرجلان
« کلن » (۲)، « لیولا » (۳)، « نکس » (۴)،

(۱) تله لالو کترانن.

(۲) « کلن » (Calvin)، سئورغ فنسیار کایک اکام
دفرنچیس دان سئو یتزرلند دان ابله یغ مفویایي اکام یغ
دمشهورکن اورغ « اکام کلن ».

هیدوف تاهون ۱۵۰۹ — ۱۵۶۴

(۳) « لیولا » (Loyola)، سئورغ یغ براوسها مئوکودکن
فرجلان کریستین.

هیدوف تاهون ۱۴۹۱ — ۱۵۵۶.

« وزلي » (۱)، دان « کلرکسن » (۲).

اداله فوک ۲ دان فېسر ۲ ائمه ایت، بکرج ملوکیسکن
بواه فکیرانن قد ماس هیدوف اتو کماجوان ائمه دان
بغشاش. سقرتي فرېواتن « لوثر » دجرمن دان « فکس »
دسکتلند. فباج تتوله ماسه ایغت بهوا کلیهن دان
کملیان ایت ابله باکي تیف ۲ اورغ یغ براني لاکي
اخلاص. مک « فکس » یغ دسبوتکن دبلاکغ این، ابله
لاکي ۲ یغ تیاد سوپي دري کدوا صفة ایت. کران قد ماس
هیدوف اي ستیاس بکرج ممقرتغکي قلیجارن قومش دان
مهاقوسکن توتف کبدوهن دري هاتي مړيک دان کتیک

(۴) « نکس » (Knox) سئورغ اهلي اکام دسکتلند.

هیدوف تاهون ۱۵۰۵ — ۱۵۷۶.

(۱) « وزلي » (Wesley) سئورغ اهلي رومه وزلي (اهلي
رومه یغ فندي دالم علم اکام).

(۲) « کلرکسن » (Clarkson) سآله سئورغ فېنتو قوم
« نوج » دسودان دان یغ براوسها ملفسکن مړيک درفد فرهمبان.

هیدوف تاهون ۱۷۶۰ — ۱۸۴۶.

صحابه ۲۰ ش منتوت کسوجین دان کلئاسن درقد هوروهارا
 یغ تله ملیغکوغ مریک سکنف قیهق . اوسهات یغ ترسبوت ،
 یأیت ساتو بهکین درقد اوسهات یغ امت بایق ، یغ برهلوان
 سقاي مانسي معتھوي اکن قندیرینش ماسیغ ۲ دان سقاي
 مریک مقفل الله توهن یغ منجادیکنش دان اکن محساب
 اف قربواتش دقادغ محشر کلق . سکل اوسهات ایت
 دسیارکن اوله قکس دغن روحن یغ سوچی دان چنتا یغ
 کرس . کران ایت دفرکنکنله اوله اورغ رامي سکل
 سروان دان اوسهات سرت دفرچيای اف ۲ قرتائش .
 برقا که بسر هر کش کهدوقن « قکس » ایت دموک عالم ،
 دان براف قول باقش مبري منفعه کشف مانسي رامي ، تیداله
 دافت کیت دوک . اوله دمکین ، ادله نکر یی تمقت
 « قکس » دفرانکن ، تید سوپی مقالیرکن ابر قکیران
 دان فنداغن یغ منمبوھکن یراف بنیه کاجوان دان
 کشفنداین مک ایتله یغ مپبکن تانه ایرش ملیا دان ترقدغ

تفکي سرت مغلوار کن براف اهل قکیران دان مانسي
 یغ لای ۰۲ قرتائش بومیقترا سکتند ، امتله بایق ماچمن .
 تتافی یغ قالیغ اوتام یأیت قرتقکن ممقرا یلو اکام یغ تله
 دریکاکن اوله « قکس » ایت .

دایطالي اد قول سئورغ لای ۲ یغ ساعت برجاس
 هیدوقش کشف قوم دان بشاش . یأیت « دیتی » (۱) ای
 سالو برکات قد کینارن دان کجیکن . مک درقد
 قرتائله فوک ۲ ایطالي تله دافت قرتجوق دان فلجارن

(۱) « دیتی » (Dante) سئورغ اهل شعیر ایطالي
 یغ فالیغ جمقول لای مشهور دان فقارغ فلجارن کتوهانن .
 یأیت کتاب شعریغ منرغکن فري حال نراک ، شرک ، سکسا
 دان فهلا داخرة . سبلوم کلوار کراغن « ابي العلاء المعري » یغ
 برنام « رساله الغفران » .

« دیتی » ایت سئورغ بلا تترا ، فروفیسور ، اهل
 بوپی ۲ دن گمبر ۲ . دی ساعت ممبته سکل اعتقادات
 کاروت ۲ . کران اداله ای ساله سئورغ درقد فوک یغ
 براوسها مندیدیک مانسي فد کیمپاسن فکیرن دان عقل .

هیدوف تاهون ۱۳۶۵-۱۳۲۱

قد ماس يڭ امت فنجڭ (ماس امة ايطالي دالم لمبه كمندورن دان
 كبدوهن) . اي سنتياس مپرو دان ممقين امتن قد
 كيياسن دان كما جوان هيدوف . براف بايق هلاڭرن ۲
 دان انچامن ۲ يڭ مباوا هاروهارا دان موت دالم كركڭن
 ايت ، دغندڭن موده دان كمفڭ سهاج .
 دالم بېكڭن اهلي شاعر ايطالي ، تباداله يڭ لمبه بسر
 درفد « دينتي » ترسبوت . فركتانپ سنتياس مڭاير
 سفرت مات اير داتارا قوم دان بڭساپ ، سره ممبرسيهكن
 كتورن فراڭي مريك . اي ساعت فغاسيه فد قوم دان
 بڭساپ . شعر ۲ پ يڭ دكارڭپ لمبه ترسير دسلوروه بنوا
 ايروفه درفد شعر ۲ يڭ لاي ۲ . سمنجاء اي ماتي ، باقوله
 مريد ۲ پ دايطالي يڭ مڭمبيل دان محفظ شعر ۲ پ .
 هاتي كسيانن دان اسوچين تله مسرا دسلوروه باتڭ توبه
 مريك كغد « دينتي » ايت . سجارة كهيدوفنپ يڭ امت
 ترفوجي ايت ، اد تلو كيس دالم تاريخ امة ايطالي .

فد تاهون ۱۲۲۱ ، « بيرون » ادمنوليس : « بوميفترا
 ايطالي سكارڭ برچا كف ۲ دڭن دينتي ، منوليس دڭن
 دينتي ، برفيكر دڭن دينتي دان بركاسيه ۲ هن دڭن دينتي ،
 هڭك سكل فكريجان دان فركتان مريك ، ساءكن ۲
 مپينا كغد دينتي ايت ، كران ساعت برلميه ۲ هن » .
 ترسبوت فول فد كراڭن بيرون : « دينتي ، ايله
 سئورڭ فموك اكام دان اهلي فوليتك . تيك قرون ،
 سبلوم ترسيار كما جوان اكام دايروفه ، دينتي تله مولاڭي
 مپرو ممفريسېكن (ممفلاينكن) انتارا دوا كرجان
 (اكام دان فرينته) يڭ سنتياس هوروهارا كران برچمفور
 كاولن .
 فراڭي دان فموكاش .
 كباڭكن اورڭ ۲ يڭ برصفة مليا دان تڭكي ، ايله
 سباكي بتوان اتس ممفربائيكي فراڭي امة دان بڭساڭ . بايك
 فراڭي امة اغكريس ايله كران بايك فراڭي فموكاش ۲ چيتا ۲

مريك سلالو تروس منروس تباد مندافت هلاغن اف ۰۲
 مك مريكاله يڭ دفاكن لاكي ۲ كماجوان دان مدن يڭ
 سسنتياس منريتكن فكيڭن بارو. كادان اين دافت كيت
 كتهوي لبيه پات ، افبيل دتڭو فرجلانن « الزبت » دان
 « كرمول » (۱) سره فو كا ۲ يڭ ظاهر دانتارا كدواش .
 سقرتي « شكسبير » (۱) ، « رلي » (۲) ، « سديني » (۳) ،

(۱) سوده لالو كپتآن هيدوفن .

(۱) « شكسبير » [Shakespeare] ، سئورڭ اهلي شعير
 فرامفمآن يڭ فاليع مشهور دتانه اڭگريس . اي ادا ممفوپايي
 روايه يڭ فنيڭ دالم عالم كسوفانن اكن جادي تلادن باڭي امة
 عموم - سماس هيدوفن سسنتياس مڭكمبركن فراغي دان طبعه
 كمانسيان يڭ سجاتي .

هيدوف تاهون (۱۵۶۴ - ۱۶۶۱)

(۲) « رلي » [Raleigh] ، سئورڭ فميسر بڭسا اڭگريس . اي
 سئورڭ اهلي فوليتيك ، اهلي فتمبارا دان فقارڭ يڭ فينتتر .
 هيدوف تاهون (۱۵۵۲ - ۱۶۱۸) .
 (۳) « سديني » [Sidney Sir Philib] ، فقارڭ دان اهلي

« بيكن » (۴) ، « ملتن » (۵) ، « هريبرت » (۶)
 « همبدن » (۷) ، « بڭ » (۸) ، « آليت » (۹) . دان لايڭ ۰۲

فوليتيك يڭ فينتتر فد ماس كرجآن « الزبت » .

هيدوف تاهون (۱۵۵۴ - ۱۵۸۶)

(۴) « بيكن روجر » [Bacon Roger] ، سساله سئورڭ
 فروفيسور قرن ۱۳ - امت بايق اورڭ فينتتر ۲ سماس دڭندي ،
 تفاني تباداله يڭ مليپيڭ . اهلي ماسن اتو اورڭ يڭ هيدوف
 دبلا كڭش ، تباداله دافت مندوك كفتتارنن ، كران كلنجوتن
 فڭتھوانن ايت تباد برفدانن دڭش ماسن ، ماله بوات ببراف
 قرن دهدانن .

(۵) « ملتن » [Milton] ، سئورڭ اهل شعير دان فنتون . اياه
 فقارڭ « فردوس الضائع » ، سواة كتاب شعير يڭ كنمآن .
 هيدوف تاهون ۱۶۰۸ - ۱۶۷۴

(۶) . تله لالو كپتآن .

(۷) « همبدن » [Hampden] سئورڭ اهل فوليتيك بڭسا

اڭگريس هيدوف تاهون (۱۵۹۴ - ۱۶۴۳)

(۸) « بڭ » [Pym] سئورڭ اهل فوليتيك اڭگريس

هيدوف تاهون (۱۶۹۴ - ۱۶۴۳)

(۹) « آليت » [Eliott] ، اهل شعر بڭسا اڭگريس يڭ

دانتارا مريك اد يڄ بسر كقواتن دان براني، اد يڄ تشگي
چيتا دان ڪماوان دان اد فول يڄ مليا فراغي دان ڪلڪوان.
ڪهيدوفن مريك برأرتي ڪهيدوفن امة اشگريس عمومث.
بواه فڪيرن دان چنتوه فڪرجان مريك، منجادي فساڪ
يڄ امت برهرڪ قد ماس يڄ سوده ۲۰.

اداله امة اميرڪا، سوات امة يڄ برانتوڻ منريما
فساڪ يڄ ساغت برهرڪ درقد « وشنجن » ڪمدين
ماتين. يأت فراتورن هيدوف برسيه دان سوپي درقد
يڄ ڪجي. اي اد منڱلڪن بېراف چنتوه فراغي بايڪ،
ڪسوڻان تشگي دان ڪلڪوان يڄ مليا. ايله ساتو تلادن
يڄ سلالو منجادي بواه مولوت اورغ ۲ ش سمي ڪمقد ماس
اين. ڪبسارن دان ڪمليان، بوڪله تربيت درقد
ڪچرديڪن، ڪفتارن اتو ڪچرڪاسنن دان بوڪن قول

ساغت دستوجوي اوله قومث. اي دمشمهورڪن اورغ دغن
« حداد شفلد » هيدوف تاهون (۱۷۸۱ - ۱۸۵۹)

سبڪيمان. ڪبسارن دان ڪمليان يڄ تيمبول ڪران
ڪمڪاهن، ڪستاقن، بسر چيتا ۲ دان منونمڪن سڪل
ڪوچين، ملاهن ڪبسارن دان ڪمليان يڄ تربيت درقد
فراغين يڄ مليا دان فڪرجان يڄ ترفوجي.

مانسي يڄ برڪا دان سقرتي ترسبوة ايتله روح ڪسوچين
دان ڪماچوان تيف ۲ امة. مريكاله تياغ ڪهيدوفن قوم دان
بغشاش يڄ سننياس بڪرج ممباوا سرب سربي ڪماچوان دان
ڪتشڪين فراوسهان دان ڪهيدوفن. مڪ مليا دان تشڪيله
تيف ۲ امة ڪران مريك، يأت دغن مغيڪوت دان
منلادن فراغي دان فڪرجان مريكيت. ڪات اهل
فريباس: سبوتن دان نام فموك ۲، منجادي ڪشيان امة
مريك دان تباداله اڪن هيلغ سلما ۲، سڪليئون فموك ۲
ايت تله ماتي. سبوتن دان نام فموك ۲ ايت تباداله اڪن
سيا ۲، بيرقون دڪتي اوله بغشاش اتو دهينا ۲ ڪنن.
افسڪل برڪرق ڪهيدوفن بغشا دان قومث، مڪ باغونله

مريک دري تمفت تيدورث، سراي برديري ممبري فرايخان
دهداښن بهشاش ايت. کادان مريک ساکن ۲ هيدوف
سلمان ميمفين دان مقاتور فکر جان امتن.

تياداله ۱ کن سيا ۲ هيدوف سواة امة، سلام مريک
ايقت بهوا فکر جان سننيس دايتيف اوله فوکا ۲ ش فدماس
هيدوف دان کمدين ماتين. فوکا ۲ ايت اداله سباکي بفا
باکي تيف ۲ امة. کران ايت، فاتوت بنرله باکي بوميفترا
منيرو فکر جان مريک.

کتهويله؟ بهوا کرج فوک ۲ دالم نکري اياله مهاسوت،
بوکن ملهکن دان ممبرانيکن بوکن منا کو تکن، يايت باکي
سياف ۲ يغ ممفو پاي روح يغ سوچي دان اوتق يغ وارس
بوات منجوه کين سفاي بکرج سبکيان فکر جان مريک.
فراغي فوک ۲ —:

فوک ۲ تياداله سفاتن بر فراغي دان بر کادان سچارا
اورغ کپاکن. تنافي تا دافت تيدق مستيله مريک ممبايکن

فراغي دان کادان دري قوم دان بهشاش. کران مريکيت
ايکوتن دان تلادان باکي اورغ راښ.

تکل «وشنجتن ارفنج» (۱) ملاوت توان
«ولترسکت (۲)»، ملک دباواپله وشنجن ايت حاضر کفد
مجلس کاون ۲ ش دان اورغ ۲ بسر کرجان. بکيتو جوکن
دباواش «وشنجتن» ملاوت اورغ ۲ فکرج (کولي ۲) دان
اورغ ۲ ثاني (فلادغ). کمدين برکات «ولترسکت»
نياتکو ممباوا اغکو ملاوت دسرات ۲ تمفت اين، ايله کران
هندق ممفريهکن قوم دان بهسا کو. کران تياداله دافت
دکتهوي کادان دان فراغي سواة امة دغن منيلک کفد
بوميفترا يغ ترديدق سهاج، ملاهن مستيله دفرهاتيکن
سکنف فندودقن دان اغکو تله مقتهوي کادان قوم يغ
(۱) وشنجن ارفنج (Washington Irving) فغارغ دان
اهل تاريخ اميریکا.

هيدوف تاهون ۱۷۸۳ — ۱۸۵۹

(۲) تله لالو تاريخن

ترديد بق ايت دقتفت ۲ لاین ، سدغ فندبد بکن تیف ۲ قوم
ايت همفیر سروف سموان .

فروقیسور ۲ ، اهل ۲ فولیتیک دان فوگ ۱۲ اکام ، سلالو
مغکمیر کن کقواتن فکیرن دان فرسأنن دهادن مانسی
رامی . اهل ۲ فراوسهأن دان اورغ ۲ فکرج ستیاس فول
منجوء کن کقواتن کیدوفن دان تیغ ککیان . مک دری
سموا ایتله ترجادی بدان تیغ ساتو دان روح تیغ سوچی .

تیف ۲ امة ایت مستیله مقاتور دان ملیهارا فراغی
بوات برسام ، سبکیان تیف ۲ سئورغ مستی دان مقاتور
فراغی بوات دهریش سندیری . کران تیف ۲ کماجوان
فراغی کبغسأن ایت ، مستیله برکنتوغ کفد صفة کسوفانن
قوم تیغ باق ، سبکیان کماجوان فولیتیک کرجآن ، مستی
برکنتوغ دش فرسکتوان فمیسر ۲ ث .

فراغی تیف ۲ امة ایت دافتله دکتهوی درفد فراغی
ماسیغ ۲ بومیفتراپ . افکل بومیفترا ایت تیماد بر فکان

دغن فراغی بایک ، کماجوان ، کبنران ، کفرچیائ ،
کملیان ، کتغکین سررة تیماد فول ممفوپائی چنتا تیغ
تغکی ، فرسأن تیغ تاجم ، ففتهوان تیغ انجوت دان
ککیدوفن تیغ سمفرنا ، مک دفتدغله امة ایت هینا دان
رنده تیماد برهرکا هیدوفن دموک عالم این . دری ایت
امة تیغ چنتا فدا فراغی ملیا ، مستیله بومیفتراپ
ممبرسیهکن فراغی ماسیغ ۲ ، مائور کسوفانن ،
منسوچیکن توجوان ، ممبایر کن حق دان کوچیبن سررة
ملیا ملیا کن سسماپ .

تیف ۲ امة تیغ تیماد بر اکام سلاین هوی نفسوپ
دان تیماد تیغ دسمبب سلاین درفد اورغ ، یائی قوم تیغ
براکام هوی نفسوپ دان برتوهن کفد واع ، مک ایتله
امة تیغ ساعت ممفغ دری کریسن کبنران . لبیه جاهت
مریک دری فمببه ۲ برهالا . کبدوهن فمببه ۲ برهالا
ایت ، هپاله کران برتوهن کفد کمبیر تیغ بوله دلپت دان

دراښ . تنافي قوم يځ دهولو سبوتېپ ، تيا د ممفوي پايي
 کمانسيان دان کفر چيان يځ سېنرې .
 کرجان دان رعيمة — :

تيف ۲ کرجان مستيله ممفربايکي فراغي دان
 کسوفان رعيتن ، سکاليفون تله کوکوه فنديرين . کارن
 سمفین کرجان ايت کفد فراغي کبغسائن ، ايله دغن
 رعيتن يځ ممفوي پايي فراغي بايک دان روحن يځ سوچي .
 منوروت کيسان ، کلکوان اورغ يځ محکم تيا داله ليه
 بايک دري کلکوان اورغ يځ دحکم دان تيا د فول حکوم
 ائمة ايت منجادي عادل دان مليا ملينکن اغبيل
 ماسيغ ۲ مانسي مردهيک فيکرن ، سمفرنا فراغي
 ممفوي پايي فرساتوان .

أمت يځ برفراغي جاهت ، تيا د ممفوي پايي هاني يځ
 سوچي ، تيا داله اي برفيکر ماله فد کبجيکن يځ ترتتمو
 بوات ديرپ سنديري . مريکاله ائمة يځ تيا د مغد هکن

کبنارن دان تيا د ممفردولیکن اورغ ۲ بيچقسناپ . دري
 ايت واجبله باکي فيمفين ۲ ، ملا تيه دان منديديق
 ائمة ۲ يځ هيډوف دغن ايکاتن کهينان دان فرههپان
 دباوه اسوهن فنجاهت يځ مناريک تاغن مريک اتو
 ائمة ۲ هيډوف دباوه ککواسان سسثورغ يځ
 بر ۲ اتس مريک سرت دجاديکنپ مريکثيت
 ساتو فرکا کس بوات منچافي سکل کسنانن دان
 ککيانپ سهاج . موک ۲ دغن فيمفين ايت ، مريک اکن
 دافت جالان يځ اوروس دان بايک مفیکوت سچارا
 فکيرن مانسي يځ سجاتي .

ائمة يځ برينتيغ تکه دان برسنيات چوکوف
 باکي ممفرتاهنکن ديري دان ملواني موسه ۲ پ دالم
 فقراغن کهيدوفن ، ايله ائمة يځ برفراغي بايک دان
 برفکيرن مردهيک سرت دسيناري اوله چهاي فقتيوان
 دان فراوسهان . سکيراپ ائمة ايت برفرغي جاهت

دان سوپي فول دري کبياسن فيکرن ، نسچاي
هيلمه کجر ماتن دان کمليان هيدوف بکيتو فول
مستيله ائمه ايت ممفوي اي حق دالم بهکين فليهن کرجان
دان فوليتک . کلو لوفوت حق ايت دري مريک ،
هيلمه درجه دان بنساله فراغيپ . سبالیکپ جک
لاقع فرا تورن فوليتک دان بيبس فليهن کرجان ،
پتاله فراغي ائمه يغ سبنرپ بوات مئاتور دان منخدماي
کرجانپ ، سبکيمان پتاپ متهاري . تنافي تباداله
بر اسکان بایکپ فرجلان فوليتک ايت ، سکيراپ
فنديرينپ ترفکغ فد تاغن قوم يغ تله جاتوه صفة
دان کاء دان مريک ، کران دري سناله تربيتپ
کسوساهن ، ککپاون دان کجراتن . بکيتو جوک
کردهیکان بوکو ۲ دان سورة ۲ خبر ، سکيراپ
ترفکغ فد تاغن اوووغ ۲ يغ تباد لايق ممکغ ، ايتله فنتو
کدوهن ، بناس کسوفانن دان جاهت فراغي ائمه .

اداله کادان ماسيغ ۲ ائمه ايت ، سبالکي سباتغ
توبوه مانسي . ايغانن دان فيکرانن ادمچاي کقوانن دان
فرتولوغن قدديرين سندبري . دغن ايت ، بوليهله مريکيت
مشهورکن کماهن دان منغکيکن نماش . دان ممچاي
فرتولغن قول دري کقوانن فراسان دان فندقانن عقان
دغن مان مريک داثت ممفسکاکن کبسرانن سمفي
کقدانق چوچوش ، سرت منتغن کمليان دان کسناغن
هيدوفش .

تيف ۲ ائمه ايت ، هندقله ممچاي کبسارن دان
کمشهوران يغ اکن منجادي فنداغن فد فرايدارن هيدوفش .
کبسارن دان کمشهرون ايت ، تنقله فد مريک هغک ماس
يغ اکن داتغ دان سنتياس ممفرتغکي هرک کمانسيانن .
مليا فکر جان ائمه ايت ، اباله دغن کبسارن دان کمشهوران
ايت جوک . مک سکل کبسارن دان کمشهوران ايت
اداله تربيتش دري سبب فرايغانن کفد فبسر ۲ يغ براوسها ،

دان اورغ ۲ ملیا یغ منغکوغ بیراف کسوساهن دالم فر کر قکنش
 یغ سوچی ۴ سرت کفد کجقسنان فیمنین ۲ یغ دولو ۰
 کپیدوفن تیف ۲ أمة دان ماسیغ ۲ مانسی ۴ اداله خزانه
 (تاروهن) فنچوبان دان فتهوان ۰ بارغسیاف فندي
 میمن تاروهن ایت دان ممفر کنا کنش ۴ تادافت تیدقله مریک
 اکن هیدوف بر کما جوان دغن فکر جان یغ ترا تور ۰ سکیرا
 أمة ایت بودوه (تیاد تاهو میمن تاروهن ایت) روسق
 بناسله کپیدوفن دان فر کاولن مریک ۰ هیدوفله مریک
 سئوله ۲ دالم میمن ۲ جاهت دان اغن ۲ یغ فنچغ سنتیاس
 چیتا ۲ دان هرافن مریک سلالو همفا تیاد بر حاصل ۰
 سسواة أمة ۴ سماله کادائن دغن سباتغ توبوه مانسی ۰
 هالغ ۲ غن دان چوبان ۲ یغ منداتغ فد سسواة أمة ایت ۴ بوله
 منجادی فلجارن دان ممفر بایکی کسوفانن مریک ۴ سبکیان
 هالغ ۲ غن دان چوبان ۲ یغ منیمفا سئورغ مانسی بوله فول
 منجادی فرا یغانن دان ممبر سیهکن کسوفانن ۰ سکل کسوساهن

دان کسمفین ایت بوله ممفر کو کوه فرساتوان مریک ۰ تار یخ ۲
 هیدوف مریک یغ منغدوغ کسوساهن دان کدکان ایت ۴
 کران فراغی مریک یغ بابک دان ملیا ۴ اداله ساتو چرمین
 فر بند یغن یغ ساشت برهرک بوات تورو توروون بغشا
 افلاخی سکیرا کسوساهن دان کدکان ایت ۴ تربیت
 کران کاسیه فد تانه ایر دان چیتا فد کییاسن فکیران
 (دان ۰۰۰۰)، ایتله یغ بسر کونا دان تشگی هر کاش ۴ تنافی
 جالینکن دغن هاتی ۲ دان تشکوغ دغن صبر ۰
 کبنسان تانه ایر ۰

کچلکان دان چچاتن تانه ایر ایت ۴ اداله تربیت
 درفد بومیفتر یغ لمه عقل ۴ روسق فمنداغن ۴ سوک بر بته ۲
 یغ تیاد بر کونا دان بر کبرانن ممبای بوتا بومیفتر یغ
 منظاهر کن جسات دان مقاکو کسوچین دیریش ۴ تنافی هاتیش
 تیاد سمفرنا ۴ اداله مریک تیاد مغهوی بکیان چاراش هیدوف ۴
 ماله فندي برچاکف ۲ سهاج ۰ تیف ۲ أمة یغ چنتا فد کمکاهن

دان کتښکين، تنافي بنچي اي فد فراوسهان دان کرجين،
تياداله اکن دجفای فد مړيک سلاين ترياق سوارا، هير
بيشر دان سروان يغ تيا د اکن ددغر اورغ دان تيا د اکن
بر حاصل. هرافن مړيکيت سموان کوسو غ، سباکي مهارف
کچغ دغن تا ما کن، مانه دباليک کونوغ.

بوميفترايغ سفرت ايت، ساعت سوک مغميل کمکاهن
دان مغمير کن بنديرا سره مياپيکن شعر ۲ دان فنتون ۲ يغ
بروجود فرساتوان دان کماجوان ۱۰ کن تنافي مړيک امت
جاوه دري براوسها سفرقي بواه شعر دان فنتون ايت. بکيتو
جوک فيمقين ۲ مړيک سلالو مغمير قکن سغسارا ۲ يغ تله ديم
دان مغمير کيتکن هوروهارا يغ تله سيف. امة ايتله يغ ساعت
چلاک دان سغسارا هيدوفن. دري ايت، جاوه دري بنر،
کلو فيمقين يغ مغا کو چنتا فد تانه اير دان کاسيه فد بشاش،
تتاي في فرجلانن هيدوفن سفرقي ترسبوت.

ادفون فيمقين ۲ يغ بنر، يايت فيمقين ۲ يغ برکا دان

دغن کبايکنيپ. مړيک سلالو مغمير ککن ايتپ دري
ايکان کبودوهن دان مپرو بفساپ کفد کماجوان دغن
فکرجان يغ بايک دان اوسها يغ برفائنده. مړيک سنتياس
ممکيل ايتپ فد منونينکن سکل کوچيبن دغن حرمة
دان سوفن سره ميمقين مړيک دغن اخلاص، ستيا دان
بتول. مړيکاله يغ ممباوا امة، فد کرجينن دان کسناغن
دان مننجوء کن بر باکي ۲ کصاحان دان کمنفمان هيدوف
اف ۲ فربواتن فميسر ۲ يغ دهولو، سنتياس دچريتا کنپ
کفد امة ايت سفاي منجادي فربنديغن باکي مړيک.
فربواتن مان، دکر جا کن اوله فميسر ۲ ايت دغن برسوسه
فايه، کران مهادر کليمان دان کتښکين باکي اکام دان
بفساپ. کران ميمغ فميسر ۲ ايت سلالو براوسها کونا
کبيچيکن امة دان فربواتن کيدوفن برسام، سفاي
منجادي حق باکي بفسا دان فساک باکي اتق چوچوپ
دبلا کغ هاري.

کبسان دان کلمیان ائمه، بوکنله دغن بايق
فندودقپ، سبکيمان کبسان سئورغ لاگي ۲ بوکنله
کران تفکي بدانپ . بکيتو جوك ککيان دان کسناغن،
بوکنله منجادي کلميان دان کبسان باگي ائمه ايت .
کران اد فول ائمه يغ فنوه هرافن، چوکوف ففهدوفن
دان بايق فندودقپ، تنافي مريک سوپي دري کبسان
دان کلميان .

فرها تيکنله قوم بني اسرائيل (يهودي) يغ امت
سدبکيت بيلاغنپ، تنافي مريک تباد سوپي دري
کبسان دان ککوسان هغک سکارغ ماسيه برککان
دان برکبارن بکس ۲ پ .

بوکنله نکري يونان ايت، سواة نکري يغ لواس دان
بوکن فول بفسا « ائين » ايت بايق فندودقپ سفرتي
نيويورک، تنافي کادان دمکين تباداله مهورا يکن
(مهيلکن) کاجوانپ يغ مشهور فد بکين هلم ادب،

فلاسفة دان کبفسان . هاپ « ائين » تله منجادي مندور
اياله دسبکين کبدو هن مريک مهرکاکن رومه تفکا دان
ملفسکن ديري درفد فرهمبان . فترا بوميب بايق يغ
کورغ ادب دان بوله جوك دبيلکن تيدق بر ادب سدبکيت
جوك لاگي سبکيمان فرمفوان ۲ پ . سکليفون مريک
اد برکلبين، تنافي سوپي دري کسوفان . اوله ايت
سفاتوتپاله مريک منجادي مندور، کارن ائمه يغ سفرتي
ايت ميمغ جاوه دري کاجوان .

روم، دهولوپ ائمه يغ ساعت مشهور مليا لاگي
ترفندغ تفکي، کران مريک بر فراغي بايک دان بر ترتيب
سوفن . تنافي ستله بوميفتراپ مروبوه فراغي بايک ايت،
کران دتاريک اوله شرک دنيا دان فرماينن ۲ پ . هغک
فکرجان يغ بايک ۲ مريک فندغ تباد لايق مريک
مفرجا کنپ ملاينکن همبان ۲ پ سهاج . مريکثيت تله
مالس مماگي فکانين بفاء مريک دهولوپ ۲ يايت فراغي

کبسارن دان کلمیان ائمه، بوکنله دغن بايق
فندودقپ، سبکیان کبسارن سئورغ لاکی ۲ بوکنله
کران تمکي بدانپ . بکیتو جوک ککیان دان کسناغن،
بوکنله منجادی کلمیان دان کبسارن باکی ائمه ایت .
کران اد فول ائمه یغ فنوه هرافن، چوکوف ففیدوفن
دان بايق فندودقپ، تنافی مریک سوپی دري کبسارن
دان کلمیان .

فرهاتیکنله قوم بني اسرائیل (یهودی) یغ امت
سدبکیت بیلاغنپ، تنافی مریک تیاد سوپی دري
کبسارن دان ککوسان هغک سکارغ ماسیه برکیکان
دان برکیبارن بکس ۲ پ .

بوکنله نکري یونان ایت، سواة نکري یغ لواس دان
بوکن فول بفسا « ائین » ایت بايق فندودقپ سفرتی
نیویورک، تنافی کادان دمکین تیاداله مهواریکن
(مهیلکن) کماجوانپ یغ مشهور فد بهکین هلم ادب،

فلاسفة دان کبفسان . هاپ « ائین » تله منجادی مندور
ایاله دسبکیکن کبدوهن مریک مهرکاکن رومه تمکا دان
ملفسکن دیری درفد فرهمیان . فترا بومپ بايق یغ
کورغ ادب دان بوله جوک دبیلکن تیدق بر ادب سدیکیت
جوک لاکی سبکیان فرمنوان ۲ پ . سکلیفون مریک
اد بر کلیهن، تنافی سوپی دري کسوفان . اوله ایت
سفاتوتیاله مریک منجادی مندور، کارن ائمه یغ سفرتی
ایت میمنج جاوه دري کماجوان .

روم، دهولوپ ائمه یغ ساعت مشهور ملیا لاکی
ترفندغ تمکي، کران مریک بر فراغی بایک دان بر ترتیب
سوفن . تنافی ستله بومیفتراپ مروبوه فراغی بایک ایت،
کران دتاریک اوله شرک دنیا دان فرمایین ۲ پ . هغک
فکرجان یغ بایک ۲ مریک فندغ تیاد لایق مریک
مفرجا کتپ ملاینکن همیان ۲ پ سهاج . مریکئیت تله
مالس ماکي فکانین بفان مریک دهولوپ، یائیت فراغی

بايك دان كسوفان. مك ايتله سبب ۲ جاتوهپ كرجان
روم ايت ههك تيماد فاتوت مريك كيكل لاكي دموك
عالم اين.

اداله كجاتوهن تيف ۲ امة ايت، دسببكن كلاين
اتو كهاپوتن مريك دالم لاوت كلذاتن دنيا دان كفلسيرن
يغ سيا ۲. دان ايت جو كاله يغ مهلاغي مريك دري
معرجا كن فكر جان بايك دان برهيا سن دغن فراغي يغ
مليا. امة يغ سماچم ايت، فستيله جاتوه دان مندور،
مك برفيندهله كبسارن دان كمليان مريك كفد امة
يغ هيدوف دغن بايك فراغي دان راجين.

لويس XIV (راج فرنيچيس) اد برتاش كفد وزير
كليبر (۱) : « بتاف اكو تيماد بر كواس مراغي بلندا (كرجان

(۱) كليبر (Colbert) سـئورغ اهل فوليتيك دان

وزير فرنيچيس يغ فالايغ بسر

هيدوف تاهون (۱۶۱۹ - ۱۶۸۳)

كچيل) ايت ، فد حال اكو راج فرنيچيس (كرجان بسر)
يغ بايق فندودقش ؟ « جواب كليبر : « توانكو ! كبسارن تيف ۲
امة ايت بو كنله دغن لواس كرجان ، لواس ججهانن دان
بايق فندودقش ، ماله كبسارن امة ايت اباله دغن بوميفتراش
يغ برفراغي بايك دان بر ترتيب سوفن . توانكو ! اكو كورغ
سوك متفكن . اغكو داتس كرجان فرنيچيس ، كچوالي
كالو بوميفتراش بر صفة راجين ، چرمت دان تشكي چيتا .

اداله راج سفاپول دغن سئورغ كاوش ، بر جان هندق
مقيكت فرنجين دالهاي فد تاهون ۱۶۰۸ . تيب ۲ كهاتن
اولهش ۸ اتو ۱۰ اورغ كلوار دري سبواه سمن ، سمني ددارة
تروس مريك مهقر كن سهلي تيكر داتس بومي ، سرت
مهيدغن مكانن داتس تيكر ايت دان ما كنله مريك برسام ۲۰
مك برتپاله راج سفاپول ايت كقد سئورغ انق نكري
دسان دري حال اورغ ۲ ايت . مك جوابش : « مريكيت
فبسر ۲ كامي يغ مئكو كرجان نكري كامي » مك بريسيقه

راج سفاپول ايت كغد كاوش تادي : « كيت مستي ايت
فردماين دغن مريك ، كران ميمع مريك قوم يغ تيدق
مندور سلما ۲ ث » .

سيمفولن كات

كسلماين دان كماجوان تيف ۲ كرجان ، مستيله
بر كنشوغ فد كسلماين فراغي دان كسوفان بومي فتراش . امة
يغ مليا دان ماجو ، بو كنله ترديرين دري بوميفترا يغ جاهت
فراغي ، بهكن منچيوم باو كماجوان دان كمليان فون تباداله
ا كن دافت اوله مريك . امة ايت تباداله ا كن دافت فتراغن
اتو فرتنجوق سلما ۲ ث ، افكل دتيمفا اوله بها يي ككلافن
دان كسساين هيدوف . مريك تباداله ا كن ممفياي كقوان
يغ تكوه ، ايكاتن يغ كو كوه ، كسلماين يغ سمفونا ، سلام
مريك بلوم بر كا دان دغن صفة ۲ يغ بايك ، فكر جان ۲ يغ
ترفوجي دان فراغي يغ مليا .
امة يغ جاهت فراغي ايت اد جوكن يغ سمني كاي راي

دان ممفياي كسناغن يغ چو كوف ، تنافي كدودقكنش چوفيغ
(سيا ۲) سا كن ۲ برماين ۲ دتني لوره يغ دالم . دسيكن سواة
حال يغ كچيل ، مريك بوله جاتوه ، كدالم بلو كر ايت .
تيف ۲ كللاين ، هوروهارا ، ككچاون ، ففراغن دان لاين ۲
سبا كين ، تا دافت تيدق ترينش دري كسمبوغن دان فراغي
مريك يغ جاهت ايت .

امة يغ هيدوف كران منوهي هوي نفسوش دان تباد
كر جاش سهار ۲ سلاين برسدف ۲ دان برسوك ريا سهاج ،
تا دافت تيدق جاتوه دان ككلله مريك دالم جورغ كبنسان
دان كسغسرا سلما ۲ ث . انكل اد امة ايت بر فراغي بايك
دان برمولوت مانيس ، تنافي بو كن فول فدمفتن ، ترهيتوغله
اي سباكي امة يغ جاتوه دان مندور جوكن .

تباداله امة ايت ماجو ، افيل بوميفتراش تباد بر صفة
بئر ، كقرچيان ، ككتافن دان كعاديلن ، دان تباداله فاتوت
مريك ككل دموك بومي اين ، سكيلقون ستغه فندودقن

اد برهاتي اخلاص دان برهمة تشكي، كرات تواه دان
 ككيا نث تله روسق دان روبوه . سكل فرماين، كرويان
 دان كفسيرن تله مروسق كسوفانن مريك، هفك تشكلمله
 مريك دالم لاوت كديان دان كلاين . كمليان، قراتورن
 قطعانن دان كليهن مريك، تله تربغ ملايغ دتيوف اوله
 اغين كملاس دان كالثان . مريكشيت بوله ديالشكن أمة
 يث تياذ ممفياي فندودق دان بوميثرا لاني . كتيك ايت
 واجب بنرله باكي سكل فموكا ۲۳ براوسها سقاي مريك
 بر فراغي بايك كمالي دان سقاي براوبه كادان مريك دري
 بڭ كلف كشد يث ترغ، دري سوسه كشد سنغ دان دان
 ..... دسينيله فلواغ يث ساغت بايك باكي فموكا ۲۴ ايت
 بوات منمفك كن جساث كشد قوم دان بفساٹ . تنافي جك
 مريك تياذ براوسها جو ك ممقرباكي فراغي دان كادان
 بفساٹ ايت، تياذاله هرافن أمة ايت اكن هيدوف مليا دان
 ترفندغ دموك عالم اين .

« وانما الامم الاخلاق ما بقيت *
 فان هم ذهبت اخلاقهم ذهبوا »
 مفهوم: ككلمه أمة هيدوف ترناما *
 افكل كسوفانن ايكوت برساما
 بيلا كيدانن داتغ منجلما *
 تا كن برهركا سلاما ۲

الحمد لله، تله سلسي بهكين قرتام دري كتاب « كسوفانن
 هيدوف » اين، يائيت « بهكين فراغي كمسيان » . انشا الله
 اكن دسمبوغ بهكين كدواش « كقواتن رومه تشكنا » .
 فنسئل الله تعالى ان يوفقنا ويهدينا الى سبل السعادة في الدارين،
 وصلى الله على سيدنا محمد وعلى اله واصحابه اجمعين
 والحمد لله رب العالمين .

« سماغت اسلام »

بچاله

مجله بولان یغ تربیت دفولو فینغ • ایسیث فینغ • مپرو
أمة اسلام کفد فرساتوان دشن فقتهموان دان فلجارن اسلام •
هرک لئکانن 5 نمبر \$ 1.00
علامه فقوروس 98۰ فیت ستریت فینغ •

اواس !!!

اکن کلوار سواة بوکو چریتا یغ کجادین دکوتا
فاریس • ایسیث • دهشة • حیران دان غری • یغ تتو ساج
مشکمرکن فباج • دترجهکن درفد بهاس عربن یغ برنام
« الغرفة الصفراء » اوله توان « ادي کرما »
توغنکوله هاری کلوارش •